

PEDAGÓGIAI PROGRAM

PÜSPÖKHATVANI ESZTERLÁNC EGYSÉGES ÓVODA - BÖLCSŐDE

Készítette: Margetán Imréné
óvodavezető

TARTALOMJEGYZÉK

1.AZ INTÉZMÉNY ADATAI	4
1.1. Bevezetés	5
1.2. Óvodánk jellemzői	5
1.3. Gyermekkép	6
1.4. Pedagóguskép	6
1.5. Bölcsődekép	7
2.A PROGRAM CÉL ÉS FELADATRENDSZERE	7
2.1. ALAPVETŐ CÉLOK	7
2.2. ALAPVETŐ FELADATOK	7
2.2.1. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉS	8
2.2.2. ÉRZELMI NEVELÉS ÉS SZOCIALIZÁCIÓ	15
2.2.3. ANYANYELVI NEVELÉS ÉS ÉRTELMI FEJLESZTÉS	19
3.A NEVELÉSI PROGRAM TARTALMA	23
3.1. NÉPHAGYOMÁNY-ÁPOLÁS, NÉPSZOKÁSOK	23
4.AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVÓNŐ FELADATAI	28
4.1. JÁTÉK	28
4.2. MUNKAJELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK	32
4.2.A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS	34
5.A KÉPESSÉGFEJLESZTÉS TARTALMA	37
5.1. MOZGÁS	37
5.2. VERS, MESE	41
5.3. ÉNEK, ÉNEKES JÁTÉK, TÁNC	44
5.4. RAJZOLÁS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA	48
5.5. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERTETÉSE	52
6.AZ ÓVODA - BÖLCSŐDE KAPCSOLATAI	58

7. AZ EGYSÉGES ÓVODA- BÖLCSŐDE GYERMEKVÉDELMI TEVÉKENYSÉGE	62
8.A NEVELÉSI PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FELTÉTELEI	66
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	71
A NEVELÉSI PROGRAM ÉRVÉNYESSÉGÉVEL, MÓDOSÍTÁSÁVAL, NYILVÁNOSSÁGÁVAL	72

1. Az intézmény adatai

Az intézmény neve

Püspökhatvani
Eszterlanc Egységes Óvoda-Bölcsőde

Az intézmény vezetője

Margetán Imréné

Az intézmény fenntartója:

Püspökhatvan Község Önkormányzata

Óvodai csoportok száma: 3

Az intézmény működési területe:

Püspökhatvan közigazgatási területe

Az intézmény gazdálkodási jogköre:

Önállóan működő szerv, pénzügyi-gazdasági feladatait és egyéb szellemi és fizikai támogató tevékenységeit az önállóan működő és gazdálkodó Püspökhatvan Község Önkormányzata látja el.

A költségvetési szerv alaptevékenysége

8510 Iskolai előkészítő oktatás

Szakfeladatok rendje 2010. január 1-től:

	562912	Óvodai étkeztetés
	562917	Munkahelyi étkeztetés
	562919	Egyéb étkeztetés
	851011	Óvodai nevelés, ellátás
851013		Nemzeti és etnikai kisebbségi óvodai nevelés, ellátás
	889101	Bölcsődei ellátás

TEÁOR szám: 8510 Iskolai előkészítő oktatás

Az alapító okirat kelte:

Az intézmény felügyeleti szerve:

Püspökhatvan Község Önkormányzatának Képviselő-testülete
A jelenlegi struktúrában történő működést a 85/2011.(V.25.) sz. képviselő testületi határozat, hozta létre.

1. 1. Bevezetés

Az Egységes Óvoda - Bölcsőde pedagógiai programjának elkészítését, a meglévő óvodai program módosítását a kialakított új intézmény forma miatt szükséges volt 2009-ben megvalósítani. Ezt követően a 255/2009.(XI.20.) Korm. Rendelet 137/1996.(VIII.28.) az óvodai nevelés országos alapprogramjának módosítása indokolta a programunk átdolgozását. Ez a program szervesen kapcsolódik az előzőleg elfogadott nevelési programunkhoz.

A nevelési célok, a nevelés alapelvei, a tevékenységi formák hasonlóak, figyelembe véve az életkori sajátosságokat. A fő tevékenységi területek ugyanazok, de más hangsúlyt kapnak.

A nevelők az óvodáéval egyező nevelési elképzeléseket és értékeket kívánják közvetíteni, ezzel is megkönnyítve, hogy az óvodába lépés zökkenőmentes legyen.

A program eddigi fő arculatát, mely egyben az óvodai nevelésünket is tükrözi a Néphagyományörző Óvodai program / Faust Dezsóné/ , és az Óvodai Nevelés a Művészetek Eszközeivel Óvodai program / Nagy Jenőné / elemeit jeleníti meg. A programokból a nevelésünkben megvalósítható elemeket, sajátosságokat átvettük.

Valljuk, hogy nevelésünkben a hagyományápolás megfelelő kerete a mindennapi óvodai nevelésünknek és benne megvalósítható a gyermekek megfelelő fejlesztése. Mindezek mellett hangsúlyozzuk a körülvevő környezet szépségének, megőrzésének lehetséges módjait, az értékeink megőrzését.

Az elmúlt időszak tapasztalatai azt mutatják, hogy a gyermekek szeretnek az óvodába járni, a szülők azonosulnak ezzel a szemlélettel. Nyitottak a környező világra, tevékenységeinkben részt vesznek és hatékonyan fejlődnek az idejára gyermekek.

1.2. Óvodánk jellemzői

Az óvodánk Püspökatvanban található. Püspökatvan Pest megye egyik települése, a Cserhát lábánál terül el, igen szép természeti környezetben.

Püspökatvanban 1500 lakos él. A családok egy része mezőgazdaságból, másik része iparból él. A faluban a gyermekek születési aránya sajnos egyre csökken, ez vezethet a falu elöregedéséhez.

A községben 1910 óta működik óvoda, melyet jelenleg az Önkormányzat tart fenn és biztosítja a működést. A törvényben előírt feltételek alapján az óvodában három

csoport működik. A bölcsődei csoport létrehozásában a gyerekek létszámát megfelelően tudjuk szervezni, a személyi feltételeket átszervezéssel biztosítottuk.

1.3. Gyermekkép

Elfogadjuk az Országos Alapprogram által meghatározott elvet, miszerint minden gyermek külön személyiség; individum és szociális lény egyszerre. Fejlődő személyiség, akinek, sajátos, életkori és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

Személyiségének szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

A bölcsődei csoportban a nevelést – gondozás mindenben ehhez igazítjuk. Meggyőződésünk, hogy a 3-6-7 éves gyermekekre érzelmileg és értelmileg a legfogékonyabb módon hatnak az őket ért benyomások, élmények, tapasztalatok.

A nevelési programunkban erre az érzelmi, értelmi fogékonyságra alapozunk. A gyermek játéka, ami örömet és boldogságérzetet ad, jól ötvözhető a néphagyomány ápolással, a természet szeretettel, az egészséges életmódra való felkészítéssel.

Mindezek megvalósulásában szerepet játszik a család és az óvoda kapcsolatának kiszélesítése.

Értéknek tekintjük eszmei, erkölcsi, és interperszonális magatartás kulturális egyetemes értékeket. Nevelésünk ennek alapján körvonalazódik.

Meggyőződésünk, hogy a kisgyermekkorban a cselekvéssel szerzett tapasztalatok érzelm dús élmények hatnak a felnövekvő gyermekek cselekedeteire. Ismeretei bővülésével később érti meg, dolgozza fel, amit kapott és közben visszacsatolni tudja azokat.

Ezért tudatosan tervezzük a pedagógiai munkánkban a hátrányos családból érkező gyermekek gondozását, integrált nevelését.

Erkölcsi, esztétikai értékrendszere kialakul, a növekvő szükségletei további cselekvésre készítetik.

1.4. Pedagóguskép

Az óvónő azonosul a nevelési szemlélettel, amely az óvodánkat jellemzi, így elsajátítja azokat az ismereteket, amelyek a program megvalósításához szükségesek. Biztonságot sugall, képes hitelessé tenni önmagát. Tudatosan alkalmazza a metakommunikációt, a testnyelv kifejező eszközeit. Kezdeményező, elfogadó a nevelési folyamatban, követi és tiszteletben tartja az egyes gyermekek és a család haladási irányát, ütemét. Nevelési tevékenysége tudatos, abban a hagyományörzés, a

családokkal való együttműködés és a természet szeretet meghatározó szerepet játszik.

1.5. Bölcsődekép

A bölcsőde, mint a gyermekjóléti alapellátás része, a családban nevelkedő gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását, nevelését végző intézmény.

Azoknak a 3 éven aluli gyerekeknek a nevelését – gondozását vállaljuk, akiknek szülei valamilyen ok miatt nem tudják biztosítani a napközbeni ellátásukat, illetve szociális vagy egyéb ok miatt szükséges az intézményi gondozásuk.

2.A PROGRAM CÉL ÉS FELADATRENDSZERE

2.1. ALAPVETŐ CÉLOK

- A gyermekek nyugodt, élmény gazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével, az iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, lelki és szociális érettség kialakítása
- A bölcsődei nevelés – gondozás elősegítése a családi nevelés kapcsolatának mélyítésével
- Az egészséges életmód alapozása
- A hátrányos helyzetből fakadó lemaradások ellensúlyozása, célirányos módszerekkel, az esélyegyenlőség biztosítása
- Mély természet szeretet kialakítása a gyermekek érzelmein át, a környezettudatos szemlélet és magatartás megalapozása
- A szlovák nyelvi nevelés biztosítása, a gyermekekben az identitás tudat érzésének mélyülésével, a hagyományok átörökítésével

2.2. ALAPVETŐ FELADATOK

- Az egészséges életmódra nevelés korszerű értelmezésével a gyermekek testi és lelki és értelmi képességeinek fejlesztése.

- Érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása, a mentális és pszichés fejlesztéssel az érzelmi biztonság megteremtése.
- Az értelmi fejlesztés megvalósítása a gyermekek érdeklődésére, aktivizálására, egyéni sajátosságaira, fejlődési ütemére épülő ismeretnyújtással.
- Az iskolai élet kezdésére megfelelő biológiai, szociális és pszichikus érettség kialakítása, sokszínű változatos, cselekedtető, játékos tevékenységekkel.

A nevelés feladatai szerteágazó, egymásra épülő és egymással összefüggő, komplex módon érvényesülő tevékenységek, melyek áthatják a pedagógiai nevelésünk egészét. A megvalósuló feladatok biztosítják az egységes óvodai és bölcsődei nevelés céljainak kiteljesedését.

2.2.1. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉS

A fejlődést befolyásoló fontosabb tényezők a veleszületett adottságok, a biológiai érés sajátosságai, a környezet hatásai. A gyermek érésének alapja a családban megszerzett biztonságérzet, amely bővül az óvodában megszerzett biztonsággal.

A kiegyensúlyozott, derűs gyermek, aki biztonságban érzi magát a gondozás során testi szükségletei kielégítést nyernek, mely elősegíti a harmonikus személyiség fejlődését.

Cél:

- A gyermek testi szükségleteinek kielégítése során a gyermekben megalapozódnak azok az egészség és test-kulturális magatartás készségek, melyek az egészséges életvitelének segítése, életmódbeli befolyásolása az egészséges nemzedék felnevelése érdekében szükséges.
- A bölcsődei nevelés – gondozás alapelvei befolyásolják óvodai nevelésünket, ismeretük szükséges az eredményes együttnevelő gondozási tevékenységekben.

A bölcsődei gondozás alapelvei:

1. A gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, a bölcsőde kiegészítő szerepet játszik. Tiszteletben tartja a gyermeki személyiségi és emberi jogokat.

2. A nevelés és gondozás egységének elve

A gondozás minden helyzetében nevelés is folyik, szoros egységet alkot, elválaszthatatlan fogalmak.

3. Az egyéni bánásmód elve

Minden gyermek más és más, életkori és egyéni sajátosságaik, fejlettségük figyelembevételével segíti a gondozónő fejlődésüket.

4. Az állandóság elve

A gyermekek személyi- és tárgyi környezetének állandósága növeli érzelmi biztonságukat.

5. Az aktivitás, az önállóság segítésének elve

A biztonságos, szeretetteljes környezet, a gyermekek igényeinek kielégítése, a feléjük irányuló empátia, a tevékenységükhöz biztosított eszközök fokozzák az aktivitás és az önállóság iránti vágyat.

6. A pozitívumokra támaszkodás elve

A nevelés alapja a gyermek pozitív megnyilvánulásainak támogatása, segítése, elismerése.

7. Az egységes nevelő hatások elve

A gondozónők nevelési gyakorlatukban, a gyermekek elfogadásában normáikat, nézeteiket egymáshoz közelítik, nevelőmunkájukban egységességre törekszenek.

8. A rendszeresség elve

A rendszeres ismétlődés, a napirend gyermekek életkori sajátosságainak megfelelő alakítása biztonságérzetet nyújt a gyermekeknek.

AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉS FELADATAI

- Egészséges óvodai környezet kialakítása, a gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egészségtudatának magalapozása, prevenció, testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének segítése szabad mozgással, szervezett testneveléssel, egyéb mozgásos tevékenységgel.

AZ EGÉSZSÉGES ÓVODAI KÖRNYEZET KIALAKÍTÁSA

Cél:

- Az egészséges, barátságos környezet kialakítása, amely lehetőséget nyújt a gyermek testi, lelki szükségleteinek kielégítésére, a környezet megóvására irányuló szokások alakítása
- A bölcsődei nevelés – gondozás elveinek megvalósítása érdekében gondoskodik az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkör megteremtéséről, a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor – specifikus alakításáról.

A FELADAT VÉGZÉS FELTÉTELEI

Az óvoda épülete

Csoportszobák berendezése

Az épületben három csoportszoba, két mosdóhelység, három öltöző található. A kiszolgáló helységek tárgyi feltételei megfelelőek, könnyen tisztán tarthatóak.

A bölcsődés korú gyermekek biztonságos gondozásához, neveléséhez a megfelelő tárgyi környezet szükséges. A csoportszoba, a mosdó, az öltöző elkülönül a többi csoportoktól. A berendezés, a bútorozat a bölcsődés gyermekek életkori sajátosságainak felel meg.

A csoportszobák világosak. A berendezési tárgyak a gyermekek számára kényelmesek, a gyermekek méretének megfelelő. A csoportszobák további berendezéséhez többnyire természetes anyagokat használunk. A játékok és egyéb eszközök a gyermekek számára elérhető helyen találhatóak. Állandó helyet kap a kézműves, az élő és természetsarok, és a babakonyha. A kézműves sarokban megtalálhatóak az ábrázolási eszközök / színes ceruza, zsírkréta, gyurma stb./ melyek használata a gyermekek egyéni igényétől függ. Ugyanakkor egyéb eszközök / fonalak, gyapjú, bőr, stb. / óvónői segítséggel vehetők elő.

Az élő és természetsarok az aktuális évszaknak megfelelően berendezett, tartalmazza a gyermekek által gyűjtött kincseket.

A babakonyha állandó helyét meghatározza, hogy minden csoportszobában falra szerelt nádtető van, melynek mozgatása nem célszerű.

Öltözők

Az öltözőben a gyermekek váltóruhája, cserecipője, ruhája jellel ellátott külön helyen van. Az öltözőszekrények függönnyel védik a gyermekek holmiját.

A szülők számára információs tábla jelzi a tudnivalókat. Lehetőség van a gyermekeknek az átöltözéshez, az esetleges pelenkázáshoz.

Mosdók

A mosdók az egészségügyi és balesetvédelmi szempontoknak megfelelően vannak a berendezések. A gyermekek számára elérhető módon található a mosdó, és a WC. A tisztálkodási eszközök által biztosítjuk a gyermekek megfelelő komfort érzetét. A gyermekeknek külön jellel ellátott fogmosó pohár, fogkefe, törölköző van. A bölcsődés gyermekek pelenkázása ebben a helységben végezhető a megfelelő módon.

Az óvoda udvar

Az épület közvetlen közelében levő udvar alapterülete kicsi, ezért a három csoport ott tartózkodására nem alkalmas. Ideális azonban az óvadás – bölcsődés gyermekcsoport részére a levegőzésre és játékra. Az udvaron jelenleg fedett homokozó van. Néhány udvari játékkal biztosítható a gyermekek mozgásigénye. A játékok megfelelnek az előírásoknak, a biztonsági feltételeknek.

Az óvodai játszótér ideális a gyermekek számára. Szabadon tevékenykedhetnek, mozoghatnak. A faházak, a mászókák kedvenc tartózkodási helyek a gyermekeknek. A szabadon lévő terek versenyjátékokra, egyéb mozgásos játékokra adnak lehetőséget. A játszótéren levő növények további telepítéséről évről-évre gondoskodunk.

EGÉSZSÉGRE NEVELÉS, GONDOZÁS

A gyermekek testi szükségleteinek kielégítése során a szokások alakításához nélkülözhetetlen a felnőtt gondoskodó, simogató szeretete. Az érzelmi biztonság segíti át a botladozó, önmagát kipróbáló gyerekeket az önkiszolgálás bonyolult tevékenységrendszerén. Az eltérő családi körülményekből érkező gyermekek alapvető higiénés szokásainak elsajátítása a gondozói tevékenységek gyakorlásával.

Cél:

- Az egészség gondozásához szükséges készségek megalapozása, a testápolás, az étkezés, öltözködés, a betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak alakítása, belső igénnyé fejlesztése. A gyermekek testi és lelki egészségének védelme, megőrzése, szervezetük edzése.

A *testápolás* a gyerekek tisztaság igényének kialakítását szolgálja. Ismerve minden gyermek családi hátterét nagy különbözőségek mutatkoznak, ezért fontos a

következetesség betartása. A családi és az óvodai gondozás összehangolása elsődleges a gyermek gondozási szokásainak megszilárdításában. A tisztálkodás alapvető műveletei a kézmosás, kéztörölés, fogmosás, stb. helyes módja, a felnőtt állandó segítségével válik belső igénnyé a gyermekben. A mosdóban felhívjuk a gyermekek figyelmét a víz takarékos használatára. A fogmosásnál az óvónő ossza a fogkrémet, a művelet befejeztével megbizonyosodik a fogkefe és pohár megfelelő tisztításáról. A Wc használat során a higiéniai követelményeknek megfelelően jár el.

Az öltözködés a test védelmét szolgálja az időjárás változásaival szemben. Fontos a réteges öltözködés, melyet a szülők alakítanak ki. A gyermek további kényelmét, jó közérzetét segíti a váltóruha és cipő használata. Lehetőséget adunk arra, hogy szükség szerint átöltözhessenek a gyermekek az őszi, téli időszakban, kényelmesebb, benti ruhába.

Az edzés megalapozza a gyermek ellenálló képességét és fokozza állóképességét. A napi tevékenységek sorában állandó helyet kap a levegőzés, mely során az időjárás változásai a gyerekek egyéni érzékenységét csökkenti. A természeti környezet adta lehetőségek biztosítják a hosszabb, rövidebb sétákat, kirándulásokat. A megfelelő öltözet / gumicsizma, esőköpeny / biztosításával, melyet a szülők vállaltak, lehetőséget ad arra, hogy időjárástól függetlenül a levegőzés ne maradjon el. A rászoruló gyermekek részére az óvónők gondoskodnak e célból ruházatról. / szülőktől való gyűjtés, egyéb lehetőségek/ nyáron a víz edző hatását használjuk ki a lehetőségekhez mérten teremthető eszközökkel. A nap káros hatásaitól fényvédő krémet használunk, erős UV sugárzásnál 11 és 15 óra között nem lehetnek a gyermekek kinn.

A pihenés ideje életkori és egyéni sajátosságok szerint változik. Ugyanakkor az egész napi ténykedésben a délutáni pihenés a gyermekek fejlődését szolgálja. Az alvás feltételeinek megteremtését kiemelten kezeljük. Alapos szellőztetés, a zajok minimális lecsökkentése, óvónői mesélés mind a nyugodt pihenéshez szükséges. A gyermekek részére adható pizsama. A fűtési szezonban párologtató, illetve légzést könnyítő mécses használatával minden csoportban törekszünk az egyéni alvás igény minél nyugodtabb feltételeinek megteremtésére.

Az étkezések nyugvó pontjai a napi tevékenységeknek. A játék és egyéb tevékenységek kialakítása ehhez igazodik. A tevékenységek szervezését úgy oldjuk meg, hogy mintegy lezárásként történik az étkezés.

A hátrányos helyzetű gyermekek étkezési szokásainak kialakítása, a megfelelő mérték betartása az étel elfogyasztását illetően.

Az óvodában saját főzőkonyha működik, ez előnyt jelent az étrend összeállításában, egyes gyermekeknél felmerülő étkezési problémák megoldásában. A két éves gyermekek egészséges táplálkozását a főzőkonyha képes biztosítani. Az étrendben

megjelennek lehetőségeinkhez képest az egészséges táplálkozás reform ételei, melyet a gyerekek szeretnek.

A táplálkozás fontos összetevőjeként jött létre a heti zöldség és gyümölcs nap megtartása, mely szülői segítséggel működik. A gyerekek tapasztalatot szereznek csemegézés közben új ízekről, formákról. Ennek ideje tervezett, minden héten azonos napon, azonos időben történik.

A gyermekek testi épségének védelme és a baleset-megelőzés magában foglalja a személyi és tárgyi feltételek biztosítását, az eszközök használati tárgyak folyamatos és tervszerű ellenőrzését, karbantartását. Az óvodában a gyermekekkel foglalkozó felnőttek a meghibásodásokról értesítik a vezetőt és a gyermekeket biztonságos helyre különítik el. Állandó felügyelet szükséges a gyermekek testi épségének megóvásához.

MOZGÁS

A mozgás jelentős szerepet tölt be az egészséges életmódra nevelésben. a sokféle mozgás lehetőség, melyet biztosítunk, kedvezően befolyásolja az egész szervezet fejlődését.

Cél:

- A mozgásokhoz kapcsolódó gondozási feladatok segítsék elő a helyes higiénés szokások kialakítását.

A rendszeresen örömmel végzett mozgással a gyermekeket egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk és ezzel mintát adunk a szülőknek is. Nagy hangsúlyt fektetünk a szabadban való tartózkodásra. Alkalmoszerűen szervezeten a csoportszobákban is szervezünk szabad mozgás tevékenységet. a szabadban való tartózkodás növeli a gyermekek szervezetének ellenálló képességét. Az őszi és téli hónapokban amíg az időjárás lehetővé teszi a szabad levegőn való tevékenységeket szervezünk.

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- A gyerekek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- A gyerekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása.
- A gyerekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása a családdal való együttműködés megtartása.
- Az egészséges életmód szemléletét tükrözze egész lénye viselkedésével, gondozási tevékenységében.
- Az életkori sajátosságok figyelembevételével az egészségügyi teendők végzése, szokás és szabályrendszer kialakítása
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél az étkezési szokások kialakítása, az étkezési kultúra megalapozása.

- A kulturált étkezés szokásainak megismertetése, gyakoroltatása, (evőeszközök, szalvéta használata)
- Az asztal terítés esztétikumára való odafigyelés
- Az egészséges táplálkozás elsődlegessége
- Egyéni szükséglet szerint a toalettpapír és zsebkendő használatban segítségadás, lányok és fiúk sajátosságai szerint – wc deszka felhajtása, lehúzásának igénye
- A gyermekek helyes kézmosás és kéztörlés műveleteinek kialakítása
- A fogmosás technikájának megismertetése, az eszközök rendben tartása
- Az öltözésnél egyéni szükséglet szerint segítségadás, a ruhák rendbe tételének igénye
- A gyermekek levegőzésének biztosítása mindennap mínusz 10 fokig
- A pihenéshez a megfelelő körülmények biztosítása, szellőztetés, párologtatás,
- Lefekvés után a gyermekek egyéni igényének megfelelően simogatással a nyugalmi helyzet megteremtése, érzelmi biztonság kialakítása
- A szülőkkel való együttműködést folyamatosan végzése, ugyanakkor kapcsolatot tartása egészségügyi szakemberekkel a betegségek megelőzése céljából.

A GONDOZÓNŐ FELADATAI

- A két éves gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak megfelelő gondozása, testi szükségleteinek kielégítése
- A gyermekek egészségének védelme, az edzettség biztosítása
- A családdal való kapcsolat kialakítása, hosszú távú bizalom kiépítése
- Az egészségügyi teendőket a két éves gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően végzi
- Az étkezési szokások kialakításában tevőleges részvétel

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYE ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- A testápolási szokásokat, teendőket a gyermekek teljesen önállóan végzik, felszólítás nélkül, belső indíttatásból.
- Szükségleteit képes önállóan végezni
- Megfelelően végzik a wc használat során a teendőket
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat.
- Teljesen önállóan öltöznek.
- Ruhájukat ki-begombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- Saját holmijukat a megfelelő helyre teszik.
- Önállóan étkeznek.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak.

- Készségszinten használják a kanalat, villát, kést.
- Esztétikusan étkeznek, a környezet rendjére ügyelnek.
- Étkezés közben a kulturált étkezés szokásait betartják.
- Vigyáz környezetének rendjére
- Ismeri a szelektív hulladékgyűjtés fontosságát
- Szívesen mozog a szabadban
- Életkorának megfelelően edzett
- Ismeri és betartja a balesetvédelmi magatartásformákat

2.2.2. ÉRZELMI NEVELÉS ÉS SZOCIALIZÁCIÓ

A közösségi nevelés az óvodai nevelési folyamat alapvető, gyakorlati módszere. A közösségi nevelés segíti a szocializációt, mely a gyermek születésétől kezdődik és a környezete folyamatosan negatív vagy pozitív módon hat rá.

Óvodában ezek a hatások felerősödnek. A mások cselekvésének eredményét sikerét vagy kudarcát minta és modellkövetés útján sajátít el magatartásmódokat, tevékenységi formákat. A közösségi élet tevékenységi és kapcsolatrendszerében alakul a gyerek közösségi érzelmeinek, beállítódásának, magatartásának, ezen belül szokásainak formálódása.

Cél:

- A közösségi és szociális nevelés célja a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességének kibontakoztatása a közösségen belül a csoport normái alapján, különös figyelemmel a hátrányos helyzetű gyermekek szocializációs folyamatára. A különbözőségek elfogadására nevelés. A figyelem ráirányítása a természeti és emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre.
- A bölcsődés gyermeket biztonságos, szeretetteljes környezet vegye körül, hogy érzelmein keresztül a személyisége fejlődjön.

A közösségi élet színtere a biztonságot nyújtó légkör megteremtése elengedhetetlen. Családi légkörben alakul a gyermekek érzelmi kötődése társaihoz, felnőttekhez egyaránt.

Mindhárom csoportban kialakítjuk a sajátos hagyományokat, jelképeket, melyek segítik a gyermekek összetartozását, együttlétét.

A gyerekek által hozott eszközöknek állandó helye van. A csoportszobákban a különböző tevékenységeknek megfelelő terek, polcok, kerülnek kialakításra. Ez az állandóság a gyerekek biztonság érzetét segíti.

Valljuk, hogy a környezet az öröklés mellett a fejlődés egyik potenciális forrása. Ez lehetővé teszi, hogy a felhalmozott nemzeti, etnikai értékeket, hagyományokat átadjuk és ehhez biztosítsuk a megfelelő légkört.

A beszoktatás időszaka meghatározza a gyerekek kialakuló érzelmi kötődését az óvodához. A beszoktatás a szülőkkel való megbeszéléssel kezdődik. A beszélgetésből kiderül a gyermek szokása, melyek a tárgyak, mely biztonság érzetét erősítik. Fontos, hogy a kezdeti időszakban a megszokott, kedves tárgyai vele legyenek. Az óvónő pedagógiai, pszichológiai ismeretei segítséget adnak a gyermeki lélek megértésében, az anyától való elszakadás folyamatának feldolgozásában.

A szülőnek lehetősége van arra, hogy a gyermekkel együtt ismerkedjen meg az óvodával. A találkozások után a beszoktatás átlagosan három hét időtartamra tehető. Ez idő alatt a gyermek mind több időt tölt az óvodában. Természetesen rugalmasan kezeljük ezt az időtartamot a gyermek egyéni ütemezését figyelembe véve. Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait. Óvodai nevelésünk támaszkodik a családi nevelésre és szoros együttműködésre törekszünk. Az óvodába lépés előtt jól bevált a gyermekkel, szülővel való ismerkedés az otthoni környezetükben. Ezekből gyűjtött információt a későbbiek során felhasználjuk a gyermek megismerésében. Az óvodapedagógus empátiákkal viszonyul a kisgyermekhez és részben betölti az anya szerepét.

Ezt a bevált óvodai gyakorlatot szeretnénk a két éves gyermekek felé is közvetíteni. Ebben a korban még erőteljesebb az anyához való kötődés ezért nagyon fontos az érzelmi biztonság kialakítása, a szülővel való napi kontaktus folyamatossága.

A gyermek kapcsolatai csak úgy alakulnak több irányban pozitívan, ha jól érzik magukat. Elsődleges irányító szerepe az óvónőnek van. A szülővel való beszélgetésben kiderül egy-egy gyermek jellemzői, melyeket ismerve egyes helyzetekben a döntést könnyítik meg. Fokozatosan szoktathatjuk a másokkal való törődésre, együttélésre. A gyermek állandó gyakorlással lesz képes a normákat, szabályokat másokkal szemben elfogadni, ezért az erkölcsi megítélés fontos az egész óvodai évek alatt.

A gyermek kapcsolata a felnőttekkel, az óvónővel való napi találkozás által formálódik. A reggeli gyülekezés ideje alatt más, más óvónővel találkoznak az érkező gyerekek. A gyerekek érezzék a tevékenységeikben a szabadságot, de annak határait is. A felnőttekhez fűződő viszony nyújtja az érzelmi biztonságot a gyermek számára, amely biztosítja a jó közérzetet, nyugodt, harmonikus tevékenységet. Fontos az óvónő-gyermek. Gyermek-dajka kapcsolatban a pozitív érzelmi töltés, a pozitív attitűd megnyilvánulás.

A GYERMEKEKTŐL ELVÁRT VISELKEDÉS

- A gyermek ha az óvodába belép az ajtóba letörli a cipője talpát, távozáskor váltócipőt cserél.
- Hangosan köszön érkezéskor, távozáskor.
- Illedelmesen bemutatkozik.
- Használja a kérem, köszönöm szavakat.
- Társai játékát nem zavarja, nem rombolja alkotásait.
- Tud türelmesen várni, tevékenységeiben kitartó.
- tud elnézést kérni, ha megbánt valakit.
- Örül annak, ha másoknak örömet szerez.
- Megfelelő hangerővel beszél.
- Vigyáz társai és saját testi épségére, nem durva.
- Segíti társait.
- Vigyáz környezetére.
- Elfogadja a másságot, társai különbözőségét.
- A megbízatásokat vállalja.
- Helytelen viselkedésével számol és az elmarasztalást elfogadja.
- Tekintettel van pihenés alatt alvó társaira.
- Óvja, védi az állatokat, növényeket.

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- Érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- A csoportszoba, a környezettudatos szemléletű, hangulatos, esztétikus, biztonságos berendezése, amely tükrözi a hagyományápoló tevékenység jegyeit
- A felnőtt empatikus jegyeit
- A komplex viselkedésminták beépítésének folyamatossága a gyermeki viselkedésbe
- Környezettudatos magatartás megnyilvánulása
- Erkölcsi normák, ítéletek megalapozása
- A gyermekek önálló megnyilvánulásainak formálása
- Társas kapcsolatok formálásának segítése, az összetartozás élményének alakítása
- Évente egyszer szociometria alkalmazása
- Inkluzív pedagógia ismérveinek alkalmazása a különbözőségek elfogadásának segítésére
- A tehetséges gyermekek kibontakoztatásának segítése
- A lassabban fejlődő gyermekek felzárkóztatása
- A beszoktatás ideje előtt a családdal való kapcsolat kialakítása.
- A beszoktatás módjának – fokozatos beszoktatás – szülővel való egyeztetése.
- A családok meglátogatása

- Az új gyermek fogadása : jelének elkészítése, egyéb kedvességek.
- Erkölcsi, érzelmi és akarati tulajdonságok formálása az együttes tevékenységek élményei alapján.
- A gyerekek intellektuális érzelmeit a kíváncsiság, a rácsodálkozás, a felfedezés, a siker tudatosan tarja ébren a szeretet teljes kimutathatóságával.

A GONDOZÓNŐ FELADATAI

- Érzelmet jelentő, biztonságos kapcsolat megteremtése
- Az empátia, a toleráns viselkedés kialakítása, az életkori sajátosságok figyelembe vételén
- A társas együttélés szabályainak kialakítása
- Közös élmények kialakítása
- Az életkori szükségletek kielégítése

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYE ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- A gyerekek ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyerekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- A gyermekben igénynyé válik a viselkedés és helyes cselekvés szokásszabályainak megtartása.
- Egymást figyelmeztetik a szabályok megszegése esetén. A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
- Konfliktus helyzetben társaikkal egyezkednek.
- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt, ha az óvodán kívül találkoznak szeretettel köszöntik egymást.
- A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják.
- Igényükké vált a tevékenységekben való részvétel és együttműködés.
- A tevékenységeket türelmesen, a megbeszéltek alapján befejezik. Képesek nyugodtan ülni, figyelmesen meghallgatják a felnőttek, gyermekek közléseit. Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.
- Ismerik az alapvető udvariassági szokásokat
- Szeretik és koruknak megfelelően védik a természetet, megbecsülik és tiszteletben tartják az élővilágot, ápolják a növényeket
- A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- Értékelik saját tetteiket, és az eljűk tárt magatartási példákat. Konfliktusos helyzetbe társaikkal képesek egyezkedni.
- Képes társaival kooperatívan együttműködni
- Érvényesítik kezdeményező készségüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat.
- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.

- A szülőkkel való kapcsolat a kölcsönös bizalom, tisztelet és elfogadás elvén működik

2.2.3. ANYANYELVI NEVELÉS ÉS ÉRTELMI FEJLESZTÉS

Az anyanyelv áthatja az élet minden mozzanatát, az óvodai élet teljes folyamatában jelen van, annak szerves része. Az anyanyelv jelrendszerét a gyermek a játékos tevékenységek, a társas érintkezések során, utánzás útján sajátítja el. A beszédtanulást befolyásolja a gyermek ép idegrendszere, a családi és óvodai környezete. A gyermek az óvodába lépéskor különböző szintű anyanyelvi ismerettel, kommunikációs készséggel rendelkezik.

Cél:

- A gyermek beszédképességének gondozása, fejlesztése.
- Az anyanyelv ismeretének, megbecsülésének, szeretetének megalapozása.
- Az érthető beszéd képességének kialakítása.

Nevelésünkben nagy figyelmet fordítunk az anyanyelvi nevelésre, a gyermekek kommunikációs képességének fejlesztésére, mert a nyelv, a beszéd a gyermeki személyiség része.

Fontosnak tartjuk, hogy az óvodába kerülő gyermekek *beszédállapotát* megismerjük. Ezek ismeretében folyamatosan tudjunk rajta javítani, beszédképességüket formálni a beszédhibákat korrigálni. Különösen fontos a halmozottan hátrányos gyermekek ingerszegény környezete miatt elmaradt beszéd felmérése és javítása. Ezt a munkát segíti hetente rendszeres foglalkozással logopédus.

A beszédállapot megfigyelésének szempontjai:

beszédhallás, - beszédértés, - hangok vizsgálata, - mondatszerkesztés, - összefüggő beszéd

Az anyanyelvi nevelés igazi célját csak úgy éri el, ha a mindennapi tevékenységbe beépül, s a nap minden pillanatában jelen van.

Az értelmi nevelés változatos tevékenységeken keresztül, a kultúrátadás hatásrendszerében az óvodai nevelési módszerek segítségével, elsődlegesen a gyermek szabad játéka által valósul meg. A kommunikáció, metakommunikáció elválaszthatatlan egymástól, a jelzések kiegészítik, helyettesítik, mélyítik vagy semlegesítik a szóbeli közlést. Az egyéni fejlődés biztosításához szükséges, hogy az

óvodapedagógusok személyes példával ösztönözik a gyermekek közti kommunikációt.

Egyes tevékenységek kapcsolata:

A mozgás tevékenykedésekben kevés lehetőség nyílik a gyermekek megszólalására, de itt kap nagy szerepet a beszédértés. Az egyes mozgások végrehajtásához érteni kell a kifejezéseket, azok tartalmát, jelentését.

Az irodalom, a mese-vers a nyelvi nevelés eszköze. A kommunikációs képességfejlesztés legfontosabb eszköze a mese. Az irodalmi művek szókészlete, a szójelentések megértése, a mesék fordulatai ösztönzik a gyermeket a szóbeli kifejezésre. Hangsúlyozzuk az irodalmi művek nyelvezetében megjelenő új szavak megértését, a halmozottan hátrányos gyermekek beszédfejlesztésében.

Az ének, énekes játékok sok vonatkozásban azonos a beszéd – anyanyelvi nevelés követelményeivel. Fontos a tiszta kiejtés, a hangsúly, a hangerő, stb. Kiemelten a ritmus megjelenítése a hátrányos helyzetű gyermekek esetében fontosnak tarjuk. Ezt segíti a hetente ismétlődő tánc foglalkozások szervezése.

Rajzolás, mintázás, kézimunka tevékenységek közben az alkalmankénti közös munka beszédlehetőséget teremt a gyerekek számára. Közben bátran kérdeznek, véleményt mondanak, beszélgetnek. Az élmények, tapasztalatok, melyek alapot képeznek a vizuális megjelenítésre kiváló alkalmat teremtenek a beszéd gyakorlásra. A hátrányos helyzetű gyerekek élmények sokféleségén keresztül, azok feldolgozásán jutnak el a vizuális megjelenítéshez.

Külső világ tevékeny megismerése a tanulási folyamat eredményességét, a környezettel kapcsolatos tevékenységekhez fűződő megfigyelés, beszélgetés, magyarázat biztosítja. A ter

A természetes környezetben megfigyeléskor a gyerekek ismereteket szereznek, személyekről, tárgyakról, cselekvésekről.

A matematikai ismeretszerzés folyamatosan jelen van, beszédhelyzetekben elmondhatják kérdéseiket, véleményüket. Főként megjelenik a természetes helyzetekben a relációk, viszonyítások megítélése. A matematikai elvonatkoztatások, a pontos fogalmak megjelenítése az egyéni fejlesztéssel bővíthető a hátrányos helyzetű gyermekeknél.

A KOMMUNIKÁCIÓ ESZKÖZRENDSZERE

- A kommunikáció minden esetben két síkon zajlik, verbális, azaz nyelvi, illetve nem verbális szinten. A verbális és nem verbális eszközök

(mimika, gesztus, tekintet, térközsabályozás, kulturális emblémák, vokális kódok) viszonyára jellemző, hogy nemcsak kiegészíthetik egymást, illetve a közvetített jelentést, hanem a nem verbális eszközök helyettesíthetik is a nyelvi kifejezéseket, sőt ellent is mondhatnak azoknak.

- A nem verbális eszközök közül az óvodai nevelésben különös figyelmet fordítunk a térközsabályozásra, hiszen a kisgyermek fokozottan igénylik a testi közelséget. A simogatás, az érintés gyakran minden szónál többet elárul a felé irányuló érzelmekről.

A figyelemfelkeltés, mint kapcsolatteremtés eszközöként már bemutatkozáskor, elkezdjük. A tekintetnek fontos szerepe van.

A napi beszélgetések a gyermekek részéről bármikor elfogadható, kialakíthatja az óvónő is. Lehet a tevékenységek kísérője, a gyermeki gondolkodás, kreativitás kifejezője.

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- Tudatosan törekedjen saját és felnőtt környezete beszédkulturájának csiszolására.
- Biztonságos, elfogadó légkör megteremtése, ahol vélemény nyilvánításra van lehetőség
- Változatos tevékenységek szervezése
- Sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása, élmények elsődlegessége
- A természet és társadalmi környezet jelzéseinek, nonverbális közléseinek megismertetése
- Kultúrált, rövid, pontos megfogalmazással segíti a gyermek beszédértésének fejlődését
- Az óvónő kísérje figyelemmel egyes gyermekek beszédértési, beszédtechnikai szintjét
- Minden gyermeki kérdés megválaszolására való törekvés
- Kommunikációs helyzetek teremtése, gyermeki beszédkedv felkeltése
- Tudatos tervezéssel kiemelten foglalkozzon a halmozottan hátrányos gyermekek beszédfejlesztésével
- Nyelvtanilag helyes, jól érthető, tiszta beszéd
- A spontán helyzetek nevelési lehetőségeit maradéktalanul használja ki a szlovák nyelvi nevelés segítéséhez
- Az óvónő rendelkezzen biztos nyelvtudással, melynek alapja a szlovák nyelv mindennapi használata
- A szlovák nyelvet használja természetes módon, keltse fel a gyerekekben az érdeklődést a nyelv iránt

SZLOVÁK NYELVI NEVELÉS

A szlovák kultúra kincséből, a versek, mondókák, mesék, dalok a gyermek szlovák identitását alakítják. A hasonlóságok és különbségek érzékeltetésével / magyar-szlovák / más kultúrák iránti fogékonyság alapozását szolgálják.

Cél: a gyermek szlovák nyelv beszédképességének alapozása, a nyelv iránti érdeklődés felkeltése.

Az óvónők az óvodába kerülő gyerekek családjában érdeklődnek a szlovák nyelv ismerete felől. Ennek alapján a csoport egészét tekintve kezdik meg a szlovák nyelv ismeretének bevezetését.

A gyerekek a mindennapi tevékenységekben egyre jobban kapcsolja az új szavakat vagy kifejezés értelmét. Cselekvéseivel egyre több információt kap, ismeretei bővülnek.

A szlovák nyelv használata ily módon jelen van az egész napi tevékenységekben a gyermekek számára természetes helyzetekben, az óvónő tudatos tervezésével.

A beszédértés és beszédalakítás képességét nyelvi játékokkal erősítjük. A magyar és szlovák nyelv közötti nyelvi sajátosságok érzékeltetésével a nyelvtanulást segítjük.

A szlovák nyelvi képeskönyvek segítik a megértést, azok a gyermekeknek elérhető helyen találhatóak.

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYE ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- A gyermekek aktívan használják az elsajátított szókincsüket
- Elbeszélésük folyamatos, de gyakran még nem logikus történéseiben
- Páros és csoportos helyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési formákkal teremtik meg és tartják fenn a kapcsolatot egymással
- Nyugodtan, figyelmesen tudják végighallgatni az óvónőt, és a párbeszédeknel türelmesen várják meg a másik nyilatkozatát.
- Helyesen használják a névmásokat, névutókat, a jövő idejű igeidőt és igemódokat.
- Alakuljon ki a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire jó hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű beszéd.
- Beszédüket kísérik a személyiségüknek és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő gesztus, mimika
- Tisztán ejtsenek minden hangot
- Bátran, szívesen kommunikál
- Verbális emlékezete korának megfelelő
- Egyszerű történetet, mesét képes elmondani

- Figyelme korához képest megfelelő
- Keresztcsatornák működése megfelelő
- Az önkéntelen bevésés mellett megjelenik a szándékos bevésés is

3.A NEVELÉSI PROGRAM TARTALMA

3.1. NÉPHAGYOMÁNY-ÁPOLÁS, NÉPSZOKÁSOK

Óvodánkban a népi kultúra ápolása a nevelésünk szerves része. A nevelési folyamatban a falu múlt és jelen szokásrendszere épült be. Mindezeket értéknek tekintjük, melyet már az óvodás gyerekek felé közvetítünk a tevékenységekkel.

A néphagyományőrző tevékenységeket az évszakok változása szerint dolgozzuk fel. Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, amelyet az óvónő a gyerekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan biztosítson változatos tevékenységeket. A hagyományok ápolása közben történő együttjátszás, együttműködés örömtelivé, izgalmassá tesz a várakozás időszakát. Maga az ünnep külsőségeivel együtt sem lehet erőltetett, betanított forma, hanem vidám hangulatú, felszabadult együttlét kell hogy legyen.

Cél: a múlt értékeinek átörökítése és ezek éltetése

A népszokás őrző jeles napok cselekményét szabályozzák meghatározott elemek, amelyek a múltból átöröklődtek. A hagyományok szerves része programunknak, melyeket az óvodás gyerekek életkori sajátosságaik alapján építettünk be az óvodai nevelésünkben. Minden sorban követi egymást a naptár szerinti sorrendben, amire készülnünk kell. Az újra átélés vágya dominál, cselekvésre késztet. A visszatérő hagyományok biztosságot, megnyugtató eligazodást jelentenek a gyermek életében, erősödik a hova tartozás érzése.

A halmozottan hátrányos családokból jövő gyermekek számára és a család számára a hagyományok megismerése csökkentheti a társadalmi hova tartozás bizonytalanságát, itt szűkebb környezetében az egyéni elismerést.

A szlovák nyelvi nevelés alapja a falu szlovák hagyományainak, örökségének. Ennek alapján kerültek az óvodai hagyományok sorába azok a jeles napok, melyek éltek a faluban. Ehhez kapcsolódnak még mindazok, melyekről úgy ítéltük meg, hogy azok alkalmasak ünneplésre nevelési felfogásunkban.

A JELES NAPOK IDŐRENDJÉN

MEGNEVEZÉS	IDEJE	FELDOLGOZÁS
Szüret	Október	Közös ünneplés
Advent	November utolsó hete 4 hét	Csoportos készülődés
Mikulás	December 06.	Csoportos készülődés
Luca - nap	December 13.	Nagycsoport
Karácsony	December 3. hete	Közös ünneplés
Kisze	Február, március	Közös ünneplés
Farsang	Február	Közös ünneplés
Húsvét	Április	Csoportos készülődés
Tavaszköszöntő	Május	Közös ünneplés

A NÉPHAGYOMÁNYÁPOLÁS TARTALMA

Szüret

Az őszi évszak egyik jellegzetes munkája a szőlő szüretelése. Az óvodában szüreti mulatságot szervezünk. Ezt néhány heti készülődés előzi meg. A nagyobb csoportosok szüreten vesznek részt valamelyik családnál. A kicsik szüreti hangulatot teremtenek, feldíszítik az udvart, előkészítik az eszközöket felnőttek segítségével. Közös tánc, igazi felszabadult mulatság kezdődik. A gyerekek előtt történik a szőlő darálás, préselés. Megkóstolhatják a mustot, szőlőt.

A nagyobbak rövid mondókát, tréfás dalokat, népi éneket énekelnek, esetleg eljátszanak ide kapcsolódó játékokat.

Advent

Az advent jelképeit jelenti a naptár, koszorú és gyertya. A csoportok saját koszorút, adventi naptárt készítenek. Az elkövetkező napok karácsonyig a várakozás jegyében telnek. Ezen idő alatt a gyerekek együtt készülnek fel az ünnepre. Gyertyát gyújtanak, énekelnek, zenét hallgatnak. Az óvónők törekednek arra, hogy a gyerekek megérezzék az ünnepi készülődés hangulatát.

Mikulás

A gyerekek nagy izgalommal várják ezt a napot. Ügyelünk rá, hogy a találkozás szép élmény legyen. Az ünnephez kapcsolódó verseket, dalokat lelkesen hangoztatják a gyerekek.

Luca nap

A gyerekek a búzát elültetik a felnőttek segítségével. A szükséges eszközöket előre beszerezzük: tálka, föld, búza. A búza, mint jelkép fontos az élet örökös megújulás jele. A gyerekek előtt a búza növekedésével válik szemléletessé. A nagyobb csoport

időjárás naptárt is készítenek és az időjárást napról-napra jegyzik a hagyománynak megfelelően.

A nagy fiúk csoporttól-csoportra járnak a napján kutyolni. Minden csoportban dióval, almával kínálják őket.

Karácsony

A karácsony természeti változáson alapuló vallási ünnep. Az öröm és a békeség, a család, a gyermek, az otthon ünnepe. E naphoz tartozik a dramatikus szokások közül a betlehemezés. Az óvodában folyik a készülődés, ajándék készítés, mézeskalács sütés. A nagycsoportosok betlehemes játékkal készülnek az ünnepre. Karácsony ünnepén egy csoportban ünnepelünk, köszöntjük egymást.

Hagyomány, hogy a zeneiskolás gyerekek koncertet adnak, amely nagyon bensőségesé teszi az ünnepünket.

Farsang

A farsang vízkeresztől húshagyó keddig tartó időszak. Télbúcsúztató. A farsangi multság napjáig készülünk a csoportokban mondókákkal, télcsúfolókkal. A megbeszélte jelmez készülhet közösen vagy egyénileg. Ehhez készítünk különböző technikákkal álarcokat, szemüvegeket, kalapokat. A farsang napján az óvónők és dajkák meglepetéssel készülnek a gyerekeknek. A közös táncjátékot szervezünk.

Húsvét

A tavasz közeledtét jelzi. Idetartoznak a tavaszi határjárások, kiszézés, locsolkodás. A csoportokban nagy a készülődés. A gyerekeknek különböző tojásdíszítő technikákat, locsoló verseket tanítunk. Felidézzük a locsolkodás hagyományait a múltból. A húsvéti ünnepkör jelképeivel megismertetjük a gyerekeket / nyúl, tojás, bárány / Az alkalmazott technikákban használjuk a népi elemeket: írókázás, berzselés.

Tavaszköszöntő

Közös ünnep, melyet a szabadterén tartunk. Magában foglal több tavaszi ünnepet : májusfa állítás, pünkösdi. A kisebbek a fákat szalagokkal díszítik, amely több napig megmarad. A nagyok a pünkösdi ünnepkört jelenítik meg énekes játékkal, egyszerű tánclepekkel. A gyerekek népviseletben emelik az ünnep hangulatát.

TERMÉSZETÓVÓ JELES NAPOK

A természetóvó jeles napok az utóbbi években kerültek be a köztudatba. A gyermek érzelmein keresztül ismerkedik az élővilággal. Az állatok és növények számára az őt körülvevő természetes közeg része. Megtapasztalják a környezet elemeinek fontos szerepét, az ember szerepét.

Állatok világnapja Október 4.

A közeli erdőbe séta szervezés. Állatokról szóló mondókák, dalos játékok csokorba fűzésével közös játék. Állatok gondoskodása.

Víz napja Március 22.

Séta a Galga partján. Az óvodában fellelhető víz haszna, fontossága.

A Föld napja Április 22.

A Föld köszöntése közös énekléssel. Fa és virág ültetés a nagyokkal az udvaron, réten. Minden nagycsoport ültet egy növényt a rétre vagy az udvarra.

Madarak és fák napja Május 10.

Közeli kirándulás szervezése a környező természetbe. Madarak és növények megfigyelése. Madarokról szóló képek, versek gyűjtése összekötve barkácsolással.

A MINDENNAPOKHOZ KAPCSOLÓDÓ EGYÉB ÜNNEPEK, SZOKÁSOK

Az óvodai életünkben évek tapasztalata alapján kialakultak azok az események, melyek immár hagyománnyá váltak. A közös élmények a gyerekek szociális kapcsolatrendszerét bővítik, erősítik. Ismerkednek egymással és minden gyermek megtapasztal különböző szerepeket ünnepelt, köszöntő, stbAz óvodában egységes az ünnepek sorának meghatározása, de a csoportok sajátos módon ünnepelhetnek.

A gyermekek születés és névnapja

A gyerekek születésnapját azonos időben, azonos módon ünnepeljük. A köszöntések alkalmával ügyelünk, hogy a kiegészítők állandósuljanak. / kisasztal, szék, torta, gyertya/ A köszöntések formája is azonos, tartalma az ünnepelt kívánsága szerint változhat. Ebéd után az ünnepelt megkínálja a gyerekeket. Az óvónők, nagyobb csoportos gyerekek ajándékkal köszöntik az ünnepeltet.

Anyák napja

Az ünnephez a csoportok megfelelő módon előre készülnek, hogy a kijelölt napon minden ünnepélyes legyen. Az óvónők szervezési feladatai:

- Óvónői teendők összehangolása
- Ajándék tervezés, készítés
- Virágok rendelése
- Édesanyák meghívása
- A csoport dekorációinak tervezése, készítése

Az édesanyák köszöntése csoportonként, a reggeli érkezéskor vagy délután történik. Az édesanyákat halk zene fogadja. Az óvónők gondosan tervezik a helyet a csoportszobában, ahol meghittén köszönheti az édesanyát a gyermeke.

Évzáró ovi nap, gyermeknap

Évvégén a szülőkkel közösen szervezünk ovi napot, Évvégén a szülőkkel közösen szervezünk ovi napot, mely különböző tevékenységekből szerveződik. A felkínált tevékenységeken részt vehetnek a gyerekek szülőkkel együtt. Az óvónők szervezési feladatai:

- Óvónői teendők összehangolása
- Gyermekeknek ajándék készítés
- Nyerevények beszerzése
- Meghívók készítése
- Versenyjátékok szervezése

Reggel a gyerekeket vidám zene fogadja. Az előrehozott tízórai után megérkeznek a szülők és a gyerekekkel választhatnak a felkínált tevékenységek közül. Lehetőség szerint a három terem egyikében szervezünk táncjátékot, a másikban mozgásos tevékenységet, illetve az udvaron ha az idő megfelelő. Ezenkívül van lehetőség csak úgy csendes könyv nézegetésre, mesélésre, játékokra a szülőkkel együtt.

A nagycsoportos gyerekek búcsúja

A ballagás napján délelőtt a két másik csoport meglátogatja a nagycsoportos gyerekeket. Közös verssel, ajándékkal köszöntjük a ballagó gyerekeket. Ők is elköszönnek az itt maradó kisebbektől, felnőttektől.

NEMZETI ÜNNEPÜNKHÖZ KAPCSOLÓDÓ HAGYOMÁNYOK

Március 15.

Az ünnep előkészületei:

- Képek gyűjtése
- Csákó, kokárda készítése
- Lovas játékok, versenyjátékok tervezése, játék

Az ünnep közeledtével közös séta a főúton zászlóval.

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- Az óvónők gazdagítják a szociális viselkedést a mindennapok együttélésében
- Az ünnepi készülődésben az érzelemfokozó hangulati elemeket helyezze előtérbe

- Az egyes ünnepek előkészítésébe vonják be a szülőket
- Alkalmat teremt a néphagyományokhoz kapcsolódó szokások megismerésére
- Az óvónők folyamatosan bővítik néprajzi ismereteiket
- A környezet hagyományait ápolják
- Megfelelő közeget teremtenek a hagyomány őrző ismeretek elsajátítására.
- A tevékenységek megjelenítésével mindig élményt közvetítsenek
- Készüljenek tudatos tervezéssel egyes jeles nap eseményeinek feldolgozására
- Az ünnep legyen mentes minden erőltetéstől és hasson a gyerekek érzelmi életére.

4.AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVÓNŐ FELADATAI

4.1.JÁTÉK

A *játék* alapvető és legfőbb tevékenységi forma. A játék a valóságot tükrözi. A gyerek tapasztalatait, élményeit játssza el sajátos, gyakran átalakított formában. A gyerek játéka nyomon követhető, hogyan válnak a külső készletek a gyerek sajátjává, belső indítékaivá, miközben belső állapotait, vágyait, indulatait is közvetíti. A játék formáinak és tartalmának gazdagítása a gyerek képességeinek fejlődését segíti elő. Így a játék a személyiségfejlesztés alapvető eszközévé válhat.

Cél:

- A gyerekek érdeklődéssel, aktivitással, igazi játékkedvvel vegyenek részt, minden gyerek elmélyülten játsszon. A tevékenységeken keresztül a gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiségének kibontakoztatása, kompetenciájának fejlesztése. Érzelmi, akaratai tulajdonságok alakítása, szociális, társas viselkedésének, magatartásának formálása.

A feltételek biztosítása

A feltételrendszer teljes biztosítása a feltételek a tartalmas, elmélyült játéknak. Ezért külön figyelemmel gondoltuk át a feltételek biztosítását a helyi viszonyok alapján.

A *léggör* nyugodt és biztonságérzetet keltő, melyben a gyerekek szabadon szervezik meg játékukat. Önállóan választhatnak társat, helyet, eszközt. Szeretetteljes léggör veszi körül a gyerekeket, melyhez az óvodában gyerekekkel foglalkozó felnőttek

toleráns viselkedésükkel fejeznek ki. Inger gazdag, cselekvésre inspiráló, a gyermek kíváncsiságát felkeltő, esztétikus, a hagyományörző programot bemutató környezet kialakítására törekszünk.

A *hely* a gyerekek szabad mozgását, biztonságát a játék térbeli kibontakozását szolgálja. A játék színtere a csoportszoba.

A kiscsoportban galériát alakítottunk ki, ahol a családi játék tevékenységek funkcionálnak. A másik két teremben más egyéb térelválasztókkal törekedtünk a teret kuckókra osztani. Kialakítottunk ének és irodalmi élmény befogadására alkalmas játszóhelyeket. Állandó helyet kapott az ábrázolás eszközei, a kézművességhez szükséges eszközök.

Ugyanígy állandó helyen szerveződik az építés, konstruálás.

A játék további helye az udvar, mely sajnos kis területű, ezért itt leginkább a kicsik tartózkodnak. A másik két csoport az óvodai játszótéren töltheti a levegőzést, kinti játékot.

A *játékidő* a napirend szerint tagolódik. Az étkezések adják a nyugvó pontokat nevelésünkben. Ettől függetlenül az egyes játékok több napon keresztül szerveződhetnek, addig, míg az a gyerekek számára fontos. A játék folyamatában az egyes tevékenységek belesimulnak, és az elmélyült játékot nem zavarja a mással tevékenykedő óvónő és gyermek.

A *játék eszközei* folyamatos használatból állandó cserére, pótlásra szorulnak. Ezért nagyon fontos, hogy az eszközök legyenek esztétikusak, biztonságosak. A gyermek életkorának megfelelően segítsék gondolkodását, problémamegoldását.

A játék tartalma

A gyermekek saját elhatározásuk és kedvük szerint játszanak. A különböző játék fajták megjelennek a gyerekek óvodai életében életkori sajátosságuk alapján a gyakorló játék, az építő, konstruáló játék, szabály játék, barkácsolás.

Mindezek személyiségformáló hatásai:

- Gyakorlójáték: fejlődik a nagymozgás, finommotorika, mozgáskoordináció, térészlelés, tapintás, verbális készség
- Szimbolikus szerepjáték: szocializációs készség alakul, kommunikáció, erkölcsi, akarat tulajdonságok változik, fejlődik kognitív képességei
- Konstruáló játék: alakul a szem-kéz koordinációja, finommotorika, térészlelés, alak- formaállandóság, rész-egész viszonya, képzelet, kreativitás, vizuális memória

- Szabályjáték: fejlődik a kognitív képesség, formálódik az akarat tulajdonságok, szocializációs készség

Mindezek kiegészülnek népi sajátosságú játék tevékenységekkel:

- Énekes-táncos játékok / szembekötősi, párcserélő, fogyó-gyarapodó, leánykérő, lakodalmas, vásáros, /
- Mozgásos és küzdő játékok / versengő, váras, sorjáték, hidas, /
- Népszokásőrző dramatikus játékok / jeles napokhoz kötődő játékok /
- Népi játékszer készítés / bábuk, játékbútorok, lovacska, csuhék, töklámpás, /

A játékban a gyermek teljes személyisége fejlődik. A játék értelmi képességekre gyakorolt hatását ismerjük. Fejlődik az érzékszervek működése, az észlelés, a megfigyelés, az önkéntes és szándékos figyelem, az emlékezet, a gondolkodás. Fejlődik szellemi aktivitása, beszédkézsége, problémaérzékenysége, helyzetfelismerő képessége.

A gyerekek mozgáskészsége is fejlődik. Új mozgásokat tanul, melyeket szabadban, teremben gyakorol.

A gyerekek közel kerülnek az erkölcsi szokások felismeréséhez, elfogadásához. Az átélt játékörömök, sikerek vagy kudarcok erős érzelmeket váltanak ki. A gyerekek tanulják érzelmeik kezelését.

A játék felerősíti a szocializálódás folyamatát. A közös játék öröme, az élmény együttes megtapasztalása alakítja a társakhoz való viszonyát. Megjelenik az együttérzés, kibékülés, vigasztalás, kivárás, engesztelés érzése.

A szemléletünkben az egészséges, harmonikusan fejlődő gyermek esetében az óvodai nevelésünkben a tehetséggondozást, az egyéni fejlődést, a kreativitást erősítjük. Biztosítjuk a szabad játék és korai tanulás minden feltételét. A feltételek kialakításával, a tevékenységek szervezésével segítjük a fejlődést. Fontos, mert ebben a korban a percepció és gondolkodás összerendeződése zajlik, ennek korrekciója a későbbi fejlődési szakaszokban szinte lehetetlen.

Programunkban a játék a tanulás kerete is.

Szabad játék

Az óvónők biztosítják a gyermek számára a szabad játékot, önállóságában, szabadságában, mely megnyilvánulhat:

- Játéktevékenység kiválasztása
- Játékeszközök megválasztása
- Társak megválasztása
- Gyermeki játékelgondolás
- Játsszóhely megválasztás

A játék folyamatossága érdekében biztosítjuk az elegendő időt a játék befejezésére, az elmélyült játékokra és annak folytatására.

Kezdeményezett játék

Az óvónők tudatosan, pedagógiai szándékkal teremtenek játék helyzetet, amelyben a gyermek egyéni érdeklődésének, fejlettségének ismeretében ajánl fel tevékenységet. Ennek a külső készítésnek akkor van jelentősége, ha a gyermek érdekében történik, és fejlődését segíti elő.

- a gyermeknek legyen lehetősége a választásra, joga van nem választani
- alkotó pedagógiai légkör legyen
- a gyermek képességeinek, kompetenciájának fejlesztése valósuljon meg

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI:

A feltételek biztosítása:

- nyugodt, érzelmi biztonságot adó légkör megteremtése
- inger gazdag, cselekvésre inspiráló, esztétikus, harmóniát sugárzó környezetkialakítása
- a játékok megfelelő elhelyezése, csoportosítása a könnyen elérhetőség é kezelhetőség szempontjából
- a játékot kiegészítő egyéb eszközök elhelyezése

A játék támogatása:

- Törekedjen a gyermeki személyiség teljes megismerésére
- Empátiás viselkedéssel vegyen részt a gyermekek játékában
- Segítse a gyermeki önálló megnyilvánulásokat apró cselekvéssel, ötletekkel
- Mérlegelés után vállalja a beavatkozást a gyermekek játékszituációiban
- Élmények átadásával gazdagítsa a játékot
- A gyermekek utánzására építve alakítsa ki a szokásrendet az egyes tevékenységekben
- Vonja be a félénk, bátortalan gyerekeket a játékba
- A gyermek játék választásának tiszteletben tartása
- Reflektív szemlélet: a gyermek játékának nyomon követése, differenciálás, egyéni bánásmód megvalósítása
- Modell értékű viselkedés, konguens kommunikáció, úgy beszél, ahogy azt a gyermektől elvárja
- Szabályrendszer kialakítása a gyermekekkel együtt

A GONDOZÓNÓ FELADATAI

- A gondozónó rendelkezzen nagyfokú empátiával
- A játéktevékenységekbe szívesen kapcsolódjon be
- Legyen modell a gyermekek játéktevékenységeiben
- A játékban adódó konfliktus helyzeteket oldja meg

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYE ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- A gyerekek képesek több napon keresztül egy azon játéktémában együttesen részt venni
- Játékukban domináns a szerepjáték
- Bonyolult építményeket is képesek létrehozni
- Élvezik a szabályjátékokat, és betartják a szabályokat
- Interakciójuk gazdag, kultúrált és érthető
- Örömmel játszanak
- Betartja a szabályokat, másokat is képes figyelmeztetni arra
- Egészséges versenyszellemben tevékenykedik
- Probléma helyzetben törekszik a kreatív megoldásra

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYE BÖLCSŐDÉSKOR VÉGÉRE

- Játéktevékenységükben képesek társaikkal és a felnőttekkel
- Az aktív társas viselkedés kezdeti formái megjelennek
- Képesek a kisebb szerepjátékok eljátszására rövid ideig
- A gyakorlójátékot örömmel végzik
- A játékeszközöket megfelelően használják

4.2.MUNKAJELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A néphagyományőrző életmód tevékenységei gazdagítják a gyerekek cselekvési lehetőségeit. A rendszeresen visszatérő munkálatok ráébresztik a gyerekeket, hogy az emberi élet velejárója egy-egy adott cselekvéssor. A gyerek utánzási vágyából fakad, hogy a környezetében látott felnőtt munkáját utánozza. Ez a fajta cselekvés, ha rendszerességgel tér vissza, és az egyén, a környezet, a közösség javát szolgálja, munkajellegű tevékenységgé válik.

A két éves gyermekek munkavégzésében nagyfokú felnőtt, gondozónó segítségével van szükség, önállóan nem képesek munkát végezni.

A játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munkajellegű tevékenység a szociális és kognitív készségek, képességek, attitűdök és kompetenciák fejlesztésének egyik lényeges színtere.

Cél:

A gyerek sajátítsa el azokat a készségeket, jártasságokat, amelyek a társas együttélés fenntartását szolgálják.

- Kognitív: pontosan értsék meg mi az elvárás, alakuljon ki az eszközhasználata, munkaszervezési készség
- Érzelmi-akarati: alakuljon ki önállóságuk, önértékelésük
- Szociális-társas: alakuljon ki felelősségérzetük, feladattudatuk

A munkajellegű tevékenységek tartalma

Önkiszolgálás a tartalma az Egészséges életmódra nevelés cím alatt található.

Közösségért végzett tevékenységek

- A naposi munka
- A mindennapi élettel kapcsolatos állandó és alkalomszerű munka
- Növény gondozás

A *naposság* vállalásában az önkéntesség dominál. A középső csoportban a naposi munka bevezetésében mindenképpen. A jelkép viselete a kötény segít a szokás megszilárdításában. A naposi táblát a középső csoportban használjuk, hogy a felismerést vizuálisan segítse.

A nagycsoportban a gyerekek ülésrendje szerint meghatározott sorban következnek a gyerekek a naposi munka végzéséhez. A naposi táblára nincs szükség. Az óvónő figyeli a sorrend megtartását.

A gyerekekben kialakítjuk a naposi munka végzés helyes sorrendjét az elvégzendő feladatok szerint.

A *mindennapi élettel* kapcsolatos állandó és alkalomszerű munkák körében a gyerekekkel együtt végezzük: udvar és teremrendezés, játék javítás, tisztítás, egyéni megbízatások, ünnepi készülődés.

A *növény gondozás* munkálatok közben a gyerekek megismerkednek az egyes munkafolyamatokkal.

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- A gyerekek önkiszolgáló szintjét ismerje meg
- Mutasson példát az óvónő az óvodában végzett munkájában
- Biztosítson minden gyermeknek lehetőséget arra, hogy kedve szerint elvégezhesse társai érdekében végzett munkát

- A munka tevékenységekhez biztosítson megfelelő munkaeszközt
- Ösztönözze a gyerekeket a felnőttel való közös munkavégzéshez beszélgetéssel
- A munkafajták fokozatos megismertetése
- A differenciálás elvét érvényesítse a feladatadáskor
- Szervezzen kerti munkálatokat lehetőség szerint
- Növények gondozása során vonja be a gyerekeket , öntözés, átültetés munkafolyamatokba
- Ismertesse meg az állatok gondozását lehetőség szerint
- Az elvégzett munkát folyamatosan értékelje konkrétan, reálisan
- A munka elvégzése jutalom legyen és soha ne büntetés

A FEJLŐDÉS VÉRHATÓ EREDMÉNYE ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- Önkiszolgálása során kialakulnak a készségek, melyek egyéb munkajellegű tevékenység végzésére alkalmassá teszi
- Önállóan végzik
- Étkezésnél helyesen használják az evőeszközöket, szalvétát
- Öltözködésnél önállóak, tudjanak gombolni, kötni
- Megismeri és megbecsüli mások munkáját
- Felelősségtudata alakul ki
- Közösségi iránti igénye, érzelmi élményei alakulnak
- Kialakul a segítségnyújtás iránti igénye
- Naposi feladataikat önállóan, pontosan végezzék
- Terítésnél ügyeljenek a az esztétikus elrendezésre is
- Vigyáznak játékaikra, eszközeikre
- Óvja, védi gondozza a növényeket
- A szemetet szelektíven helyezik el az adott gyűjtőben
- Segítenek a falevelek gyűjtésében
- A virágokat, növényeket nem tépik le , óvják védik
- Télen a megkezdett madár etetésről sem feledkeznek meg
- Gondoskodnak a halak etetéséről

4.2.A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALOSULÓ TANULÁS

A nevelési felfogásunkból fakad, hogy a program gyakorlatában a tanulás nem önálló tevékenységformaként jelenik meg. A gyermek játékba ágyazott, változatos tevékenységek gyakorlása során tanul. Ebben a folyamatban az óvónő az egyes gyerekek tanulási képességeinek alakulását követi és segíti. A gondozónő a

gyerekekkel való közös tevékenységeiben valósítja meg az ismeretszerzést. Ebben a folyamatban a gyermekek nagyfokú kíváncsiságára építünk.

Cél:

- Az ismeretek elsajátítása, készségek, jártasságok elsajátítása a kompetenciák alakítása a tevékenységeken keresztül. A gyermek családi körülményeiből fakadó hátrányok, hiányosságok felzárkóztatása kiscsoportos foglalkoztatással. A tanulni vágyás megalapozása.
- Valóság-hű észlelésre, figyelem összpontosítására, problémamegoldó és kreatív gondolkodásra nevelés.

A szervezett tanulás formái

	Teremben	Szabadban
Kötetlen forma	Irodalom / mese-vers / Zene / ének, énekes játék/ Vizuális / rajzolás, mintázás/ Környezet	Irodalom Zene Vizuális Környezet Mozgás
Kötött forma	Mozgás Énekes játék, tánc	

A tanulás formái

- az utánzásos minta és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás, szokások kialakítása, spontán játékos tapasztalatszerzés
- játékos, cselekvéses tanulás
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés
- gyakorlati problémamegoldás
- kezdeményezett tevékenységi formái

A tanulás tartalma

- A gyermeki tanulás az óvodai élet összetett tevékenységrendszerében jön létre. A program a hagyományos tevékenységformákat a hagyományörzésből, természetvédelemből, a családokkal való együttműködésből, a szlovák nyelvi nevelésből fakadó tevékenységekkel gazdagítja.
- Minden gyermek számára biztosítjuk a pozitív és negatív élmények feldolgozását, a külső ingerek belsővé válását, harmonikus személyiségfejlődést.
- Az észlelést sok ok cselekvéssel, mozgással biztosítjuk.
- A fejlődést állandó folyamatnak tekintjük, a feladatokat minden esetben a gyermekek egyéni szintjéhez igazítjuk.
- A mikro csoportos fejlesztések kötött formában történnek, ebben tudatosan tervezett a fejlesztés. (sószoba)
- A kimagasló képességű gyermekek számára egyéni, differenciált fejlesztéssel próbálunk új ismeretek nyújtani.
- A tanulás a gyerekek részéről spontán, az óvónők részéről célszerű, tervezett.
- A gyerekek fejlődéséről egyéni fejlettségmérő lapot vezet minden óvónő.

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- Teremtse megerősítő légkört, melyben a gyerekek számára az önkéntelen tanulás egész nap adott
- Ösztönözze a gyereket pozitív megerősítéssel a kívánt viselkedés elérésére
- A kezdeményezett tevékenységeket a gyerekek önkéntelen tanulási sajátosságainak figyelembe vételével tegye
- A hagyományörzés, a természetvédelem tevékenységeit használja spontán, a szervezett és utánzásos tanulásra
- Fogadtassa el a családokkal a gyermeki tanulás sajátosságait
- A gyermekek tevékenységi, megismerési vágyát elégítse ki
- A gyermekek cselekvő aktivitására épülő, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségét biztosítsa
- Használja ki a spontán játékos helyzeteket
- Tervezett játékokkal és tevékenységekkel készüljön a mindennapos feladatokra
- Az egyéni fejlődési, érési ütem figyelembevétele a tevékenységek során
- Az értékelés személyre szabott legyen
- A tehetséges gyermekek fejlesztését tartsa szem előtt
- A hátrányok leküzdését egyéni és csoportos fejlesztéssel korrigálja

A TANULÁS SZEREPE A SZLOVÁK NYELVI NEVELÉSBEN

Cél:

- a spontán és szervezett tanulás során a szlovák nyelvi nevelés lehetőségeinek kihasználása a gyermekek szlovák nyelvi kultúrájának gazdagítása

Az óvodai nevelésünkben minden lehetőséget felhasználunk a szlovák nyelvi nevelés bővítésére. A pedagógiai program biztosítja a gyerekeknek, hogy sok tapasztalatszerzéssel mélyítse az ismereteket. A tevékenységek a hét folyamán az adott téma feldolgozásából eredően jelenik meg, játékosan sok motivációval. A szervezett tevékenységek egy téma köré csoportosulnak. A témák több oldalról kerülnek feldolgozásra, alkalmazva az egyéni, mikro-csoportos kezdeményezéseket a jobb megértés érdekében.

A FEJLŐDÉS VÉRHATÓ EREDMÉNYE A ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- A gyermekek érdeklődőek, nyitottak környezetük felé
- Szívesen vesznek részt a tervezett, kezdeményezett, irányított játékokban, tevékenységekben
- A tanuláshoz szükséges kompetenciák koruknak megfelelően fejlődnek
- A fejlesztésben részt vevő gyermekek egyéni ütemük és szakemberek segítségével fejlődnek
- A tehetséges gyermekek a felkínált tevékenységekben vegyenek részt aktívan az egyéni érdeklődésüknek megfelelően

5.A KÉPESSÉGFEJLESZTÉS TARTALMA

5.1. MOZGÁS

A mozgás az érés folyamatában a fejlődő gyermek természetes szükséglete. Az óvodába kerülő egészséges gyermek szeret mozogni, tevékenykedni. További fejlődésükben az óvodáskor egész időszakában jelentős szerepet tölt be a mozgás. Számukra az igazán érthető és feldolgozható információ az, amit megtapasztalhatnak mozgás és tevékenység útján. A testnevelés az óvodai nevelés folyamatában a gyerekek egészséges testi és mozgásfejlesztése útján szolgálja személyiségük fejlődését.

A mozgás nem szűkül le a testnevelési foglalkozások körére, hanem jelen van az óvodai élet minden területén. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgás műveltség fejlődésének.

Cél:

- A gyermekek természetes, harmonikus testi képességeinek fejlesztése. A rendszeres mozgással az egészséges életvitel megalapozása. Az értelmi képességek és szociális képességek fejlesztése.

A mozgás tartalma

- Szabad, spontán mozgás a szabad játékban
- Szervezett testnevelés
- Mindennapi testnevelés

A szabad, spontán mozgás

A mozgást nem kell külön megszerettetni a gyerekekkel, mert állandó belső késztetést érez a mozgásra, örömmel és természetes módon gyakorolja azt.

Az óvoda udvar, és főként az óvodai játszótér lehetőséget nyújt a mozgásformák gyakorlására. Közben a gyerekek természetes mozgásigénye sokrétűen kielégül.

A szabad mozgás zavartalan gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismétlésére. A szabadidőben zajló szervezett mozgásos játékokban a gyermekek önként vesznek részt. Fontos a gyerekek testi épségének megóvása, balesetmentes helyszín kiválasztása.

A szabad, spontán mozgás lehetőségei

Az udvar és a játszótér lehetőséget nyújt a mozgásformák gyakorlására, miáltal a természetes mozgásigénye sokrétűen kielégül.

Mozgásos népi játékok:

- Szembekötődik, labdacica, célba dobások, ugróiskola, kötélhúzás, stb.

Különböző terepeken való mozgások:

- Át és felmászás fatörzseken, szaladgálás fák, bokrok között cikk-cakk alakban,
- Bújócskázás, fogócskázás,

- Kerékpározás (közlekedési park)
- Sárkány eregetés

A mozgásos játékok során a gyerekek szabadon választhatják meg játékát, társait. A gyerekek a szabadidőben zajló szervezett mozgásos játékokban önként vehet részt.

A mozgás szervezése életkor szerint változik. A 2, 2,5, 3-4 éves gyermekeknél a természetes nagymozgások fejlődését kell segíteni. Ezért leginkább a csúszáshoz, bújáshoz, mászáshoz szükséges eszközöket kell biztosítani a csoportszobában.

4-5 éves korban nagyobb hangsúlyt kap a szem-kéz, szem-láb koordináció és az egyensúlyérzék fejlesztése.

5-6-7 éves korban figyelmet kap a finommotorika fejlesztése. A játékban nagyon sok lehetőség van ezt fejleszteni.

A szervezett testnevelés

A szervezett testnevelés levezetésénél maximális lehetőséget biztosítunk, hogy a gyerekek egyéni tempójuknak megfelelően gyakorolhassák a különböző mozgásokat. A gyerekek életkorának megfelelően minden csoport külön tartja a testnevelés tevékenységet.

A két kisebb csoport a teremben végzi a testnevelést, a bölcsődés gyermekek mozgásban való részvétele teljesen önkéntes. Kezdetben az egyszerű, játékos, utánozó mozgásokat részesítjük előnyben. A nagyobbaknak lehetősége van szervezett formában az iskolai tornateremben mozogni heti egy alkalommal.

A szervezett testnevelés formái:

- A mindennapi testnevelés 15-20 percben, sok játékkal, a testnevelés foglalkozásokon kipróbált gyakorlatok, mozgásformák beiktatásával, pergő ritmusú, frissítő mozgással
- A testnevelés foglalkozás, hetente egy alkalom, állandó napon

A mindennapos testnevelés szervezése a nap ugyanazon szakában történik. A gyerekek más tevékenységgel ezen idő alatt nem foglalkoznak.

A mindennapos testnevelés anyaga:

Járás-futás gyakorlatok, melyeket különböző helyzetekben végeztetünk. Köralakban, átlósan, szétszórtan.

A *rendgyakorlatok* változatos formái az irány és térérzékeléshez megfelelőek.

A *gimnasztika* különböző ütemű gyakorlatok változatos formáit alkalmazzuk. Kettő-négy-nyolc üteműeket, ütemtartás nélkülieket és összetett gyakorlatokat.

A gyakorlatok számának, tempójának változtatásával, ehhez felhasznált eszközökkel fokozhatjuk a terhelést fokozatosan.

A kéziszer alkalmazásával színesítjük a foglalkozást. A választott testnevelés anyag ehhez bő választékkal segít bennünket.

A *játék*, mely szervezett, rendszeres formában történik. Erre minden gyereknek szüksége van. Ehhez biztosítjuk a feltételeket: hely, elegendő idő, eszköz. A különböző játék fajtáknak megfelelően szükséges átgondolni, hogy az egész csoport vagy csak kisebb csoport vegyen ebben részt.

A szervezett testnevelés anyaga

- Játékok: szerep, utánzó, futójátékok, szabályjátékok, küzdőjátékok,
- Rendgyakorlatok: egyenes testtartás, vonal és köralakítás, fordulatok meghatározott irányba
- Gimnasztika: kartartások, kar-láb-törzsmozgások, testhelyzetek,
- Koncentrációs mozgásgyakorlatok: kézi szer gyakorlatok
- Járások, futások: természetes járás irányváltásokkal, speciális járások, állatjárások gyakorlása, ritmusra járás, futás egyenes vonalban, lassítás-gyorsítás, akadályok leküzdése, versenyfutás
- Szökdelések, ugrások: helyben és haladva, akadályokra át,le, fel,
- Dobások, labdás gyakorlatok: labdafogások, labdaészlelés, labda gurítás, labdavezetés, labda fel és ledobás, labdahajítás
- Támasz, függés, egyensúly gyakorlatok: talajon – csúszás, mászás, kúszás, padon, zsámolyon, bordásfalon vízszintes és függőleges irányba, gurulás

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATA

- Teremtsen optimális feltételeket, melyben a gyerekek mozgásöröme kiteljesedik
- A különböző mozgások elsajátításának folyamatát az óvónő a gyerek mozgás tapasztalataira építse
- Tartsa elsődlegesnek a játék szerepét
- Teremtsen kapcsolatot a családdal a mozgás fontosságát kiemelve
- Tartsa szem előtt az egyéni fejlődés ütemét
- A foglalkozások szervezési feladatait gondolja át tudatos tervezéssel
- Alakítson ki mozgásra inspiráló biztonságos környezetet

- A gyermekek életkorához és egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos tevékenységekre inspiráló eszközöket alkalmazzon
- A testnevelés foglalkozások anyagát állítsa össze, figyelembe véve a csoport és az egyéni fejlettség aktuális állapotát
- Az atlétikai gyakorlatokat lehetőleg a szabadba tervezze
- A tevékenységek közben értékeljen folyamatosan, differenciáltan
- Szükség esetén a dajka segítségét vegye figyelembe
- Hagyjon elegendő időt a gyakorlásra, folyamatos mozgást biztosítson a megfelelő, átgondolt szervezéssel
- A napi tevékenységek részeként a mindennapi testnevelés 10-20 percben a játék kapjon nagyobb hangsúlyt

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYE ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- A gyerekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban
- A gyerekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyérzékelése, összerendezett mozgása kialakul
- Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni
- Betartják a szabályokat, a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok esetén
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni
- Szeretnek futni, képesek 50-100 métert kocogni
- Tudnak helyben labdát vezetni
- Téri tájékozódásuk kialakul, irányokat tud megkülönböztetni
- Ismeri saját testét, testrészeit
- Fizikai erőnléte korának megfelelő
- Egészséges versenyszellemmel képes küzdeni

5.2. *VERS, MESE*

A mesék, versek a nyelvi nevelés eszközei, mert a szóhasználat, a sajátos stílus / népi mondókák, mesék / az írói eszközök gazdag lehetőségét kínálják. Az irodalmi művek szókészlete, a szójelentés megértése, a mesék fordulatai ösztönzik a gyerekeket a szóbeli kifejezésre. A gyerekek nem csupán szeretik a meséket, hanem hisznek is bennük, bár tudja, hogy mi a mese és a valóság.

A programunk sajátosságából adódóan zömmel a népköltészet tárházából származnak a mesék és versek. A gyermek érzelmein át épülnek be ízlésvilágába, alapozzák meg kulturális anyanyelvét.

A bölcsődés gyermek átfogó nevelésének alapja a mese, a mondóka, a vers.

Cél:

- A gyerekek szívesen hallgassanak mondókát, mesét, verset, váljanak az irodalmi élmények érzékeny, aktív befogadóivá. A nyelvi eszközök használatával a biztonságos önkifejezés megalapozása. A magyar kultúra értékeinek átörökítése. Az interkulturális nevelés segítése a szlovák nyelv megismertetésével. A szülők, családok nevelési szemléletének formálása.

Az irodalmi tevékenységek szervezése

A *mindennapi mesélés* különösen megkívánja, hogy átgondolt legyen az anyag választás, a szervezés. Mindennap valamivel gazdagítani kell a mesemondást, hogy a gyerekek számára mindig újat ad. A mesehallgatás akkor lesz élmény a harmadik napon is, ha akkor is ugyanolyan beleéléssel mesél az óvónő.

Az óvodában a mesélést kötetlen formában szervezzük. Építünk a gyerekek által kialakított spontán helyzetekre, de kezdeményezünk is, melyet tudatos tervezés előz meg.

A csoportokban állandó helyet alakítunk ki a mesélésre, ahol könyveket, bábokat, dramatikus kellékeket helyezünk el. A képeskönyvek az első irodalmi élményt jelenthetik a két három éves gyermekeknek, ezért ezeknek is legyen állandó helye.

Megteremtjük a meséléshez szükséges családi légkört. A kötetlen jellegű kezdeményezés, a rendszeresen visszatérő hangulatkeltő elemek segítenek, hogy a gyerekek mindennapos igényévé váljon a mese befogadása. A hangulat keltés csoportonként lehet más, de kiscsoporttól az óvodáskor végéig ugyanaz állandósuljon, különös tekintettel a bölcsődés gyermekekre.

A mindennapos mesélés megerősíti a bábok iránti érdeklődést, a dramatikus játékokat. Ehhez biztosítjuk a megfelelő eszközöket, kellékeket. Nagyobb csoportban a gyerekek egyre bátrabban és ügyesebben alkalmazzák ezek használatát.

Így az irodalmi tevékenység kibővül a bábozás és dramatizálás, dramatikus játékok használatával. A báb személyiségfejlesztő hatását kihasználjuk, a lehetőségekhez mérten tervezzük annak megjelenítését. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél lehetőséget jelent arra, hogy vágyaikat, sérelmeiket megjeleníthessék a bábozás során.

Az irodalmi tevékenységek anyaga

A néphagyományápoláson alapuló nevelésünkben a mese, vers, mondóka anyaga zömmel a népköltészet tárházából származik.

A óvodások verse elsősorban a népi mondóka, melyek nagy része lejátszható. A mese nagy része népmese. A népköltészetén túl lehetnek mai magyar költők gyermekek számára írt versei is, elbeszélései is. Fontos az egyensúly megtartása.

2, 2,5,3 évesek részére alkalmazható tartalom: mondóka, mondóka mese, formulamese, állatmese, történet, rövid versek, képes könyvek nézegetése

4-5 éves gyermekek részére alkalmazható tartalom: mondóka, hangutánzó mese, párbeszédese mese, lánc mese, egyszerű szerkezetű tündér mese, történet, vers

5-6-7 évesek részére alkalmazható tartalom: kiszámoló, felelgető, vers, állatmese, tréfás mese, tündérmese

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATA

- Szerezzen benyomásokat a családok irodalmi, művészeti érdeklődéséről
- Teremtsen biztonságot adó légkört
- Kezdeményezzen irodalmi élmény befogadásához különböző helyzeteket
- Előadását segítse a metakommunikációs jelzésekkel
- A kommunikációja legyen minta a gyerekek részére
- A bábot, bábozást alkalmazza lehetőségek szerint a mindennapi irodalmi nevelésben
- Közvetítse az irodalmi élményt változatosan
- Életkornak és egyéni érdeklődésnek megfelelő irodalmi anyagot válasszon
- Szívesen bábozzon, dramatizáljon
- A gyermeket mese, vers alkotásra ösztönözze
- A könyvek megbecsülését példázza
- Közvetítsen a családok felé irodalmi műveket, darabokat, melyek a gyermekek életkorának megfelelő

A GONDOZÓNŐ FELADATA

- Közösén vegyen részt a mesélésben a gyerekekkel képeskönyv nézegetés közben
- Mondókázás közben keresse a személyes „ölbeli„ találkozásokat
- Az évszakok aktualitásának megfelelően mondjon hangulatkeltő verseket, mondókákat
- Mondjanak népi mondókákat, verseket
- Az alvás előtt megnyugtatóan meséljenek

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYE AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- A gyerekek szívesen ismételtetik a verseket, népi rigmusokat
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak társaiknak és maguk örömeire
- Egymás iránti figyelmük erősödik
- A gyerekek élményeken keresztül érzelmeik alakulnak
- Fejlődik a konfliktuskezelési módozatuk, probléma megoldó készségük
- Erkölcsi ítélőképességük alakul
- Az élmények hatására a népköltészet iránt alapozódik kötődésük
- Képesek az elkezdett mesét, történetet folytatni
- A könyveket megbecsüli
- Képes a kitarató figyelemre

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYE A BÖLCSŐDÉSKOR VÉGÉRE

- Szívesen mondogatják a tanult, hallott mondókákat, verseket
- Rövid verset, mondókát képesek megjegyezni
- Rövidebb mesét képesek felidézni
- Képeskönyv nézegetés közben felismerik a látottakat

SZLOVÁK NYELVI NEVELÉS

A szlovák nyelvű irodalmi anyag gazdag választékából választhattunk az irodalmi nevelésünkhöz. A szlovák nyelvű mondókák, versek, mesék szóhasználata, ritmusa illeszkedik a magyar nyelvű anyag választáshoz.

Cél: a szlovák kultúra választékából azon versek, mesék, mondókák közvetítését vállaljuk, melyek a szlovák identitást alakítják.

5.3. ÉNEK, ÉNEKES JÁTÉK, TÁNC

Az óvodai zenei nevelés a gyerekeket zenei élményhez juttatja, felkelti zenei érdeklődésüket, formálja zenei izlésüket, esztétikai fogékonyságukat. A zenei élmény serkenti a gyerekek képi és irodalmi alkotások iránti esztétikai kíváncsiságát, alkotó kedvét, megalapozza a zenei anyanyelv kialakulását.

Cél:

- Az énekes játékok, a zene megszerettetése, a szép tiszta éneklésre való szoktatás, a zenei hallás, ritmusérzék, zenei emlékezet fejlesztése. A szülőföld értékeinek átörökítése a népzene, népdal, népszokások megismertetése által.

A zenei nevelés szervezése

A zenei tevékenységek szervezése kötetlen formában történik. A nagycsoportban fordul elő igény szerint szerveződő kötött tevékenység is. A hét egy napján szervezünk táncos napot, melyet a gyerekek számon tartanak és várnak. A részvétel önkéntes, elsősorban a gyerekek spontán kezdeményezésére számítunk, de tervezett módon szükség van óvónői kezdeményezésre is. Kialakul a hét egyik napja, amikor többségében azon a napon történik a zenei nevelés. A többi napon visszatérő lehet egy-egy részlet.

A két, három éves gyermekek zenei nevelésében elsődleges a mondókák, dalok, spontán énekelgetése a gondozónő kezdeményezése révén.

A csoportban kialakult helyen van lehetőség az énekes játékok vagy a táncos tevékenység eljátszására. A közelben kialakult helyen található az énekes játékhöz szükséges eszközök elhelyezése, a szükséges ritmust játszó hangszerek.

A gyermek ezáltal, hogy elérhető az éneklés műveléséhez szükséges eszköz, hangszer bármikor előveheti, használhatja.

A hátrányos helyzetű gyermekek a zenei kultúra megismertetése, hangsúlyozva a zene a művelődés része, meg kell becsülni annak minden formáját. A tánc kezdeményezések fejlesztik a csoport kohézióját.

A zenei nevelés anyaga

A zenei anyag választásban kiemeltük:

- A népi mondókák
- a pentaton karakterű, hat hangterjedelmű népi dalos játékok
- zenehallgatás dalanyaga
- az énekes népszokások
- a készségfejlesztés zenei elemei

ZENEI JELLEMZŐK RITMUS-HALLÁS FEJLESZTÉS

Egyenletes lüktetés fejlesztési lehetőségei:

- változatos mozdulatokkal,
- különböző mozgásokkal
- változatos hangszerekkel kiegészítve ritmusbot, dob, cintányér, háromszög,
- konkrét feladat megjelöléssel: ritmus visszhang, ritmus kiemelés,

Hallásfejlesztés fejlesztési lehetőségek:

- zenei memória
- halk-hangos érzékeltetése
- magas-mély érzékeltetése
- tiszta éneklésre való törekvés
- zenei formaérzék fejlesztés
- dallam felismerés
- éneklési készség fejlesztés

A tánc tevékenység elemei:

- ugrós motívumok
- csujjogatók
- sarok emelés
- páros lábú szökdelés
- forgolódás
- kézlengetés
- lengető
- csapásolás előkészítő
- különböző alakzatok

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- Zenei műveltsége, zenéhez való viszonya, zenei aktivitása határozza meg a gyerekek zenei neveltségi szintjét
- Teremtse meg a megfelelő érzelmi azonosulást segítő zenei légkört a zenei élmény befogadásához
- Az óvónő a zenei tevékenységet tervezze meg tervszerűen a gyermekek aktív részvételére támaszkodva

- Biztosítsa a gyerekeknek a zenei önkifejezés fejlődését változatos tevékenységekkel
- Nyújtson mintát saját belső igényéből fakadó énekléssel
- Az ünnepek megtartásához teremtsen megfelelő előkészületekkel ünnepi hangulatot
- A gyermekek ritmus érzék, hallás éneklési készség fejlesztése, a harmonikus mozgás kialakítása
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókával, gyermekdallal, zenei készségfejlesztő játékokkal
- A kör és egyéb játékokhoz a szervezéssel biztosítsa az elegendő helyet
- A játékok hangulatának megteremtéséhez változatos, esztétikus eszközöket biztosítson
- Maga is örömmel vegyen részt a közös éneklésben, énekes játékokban

A GONDOZÓNŐ FELADATAI

- Keltsen érdeklődést a gyermekekben a mondókák, dalok énekelgetésére
- Kezdeményezzen egyszerű rövid dalos játékokat
- Használja az egyszerű ritmus hangszereket
- Törekedjen a szép, érthető énekelgetésre

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYE AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- A gyerekek élvezettel játszanak énekes játékokat
- A gyermekek gátlások nélkül egyedül is tudnak énekelni
- Tudnak élvezettel figyelni a zenehallgatásra
- Megkülönböztetik a zenei fogalmakat
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát
- Kialakul a tánc hatására az ügyesség, gyorsaság, hajlékonyság, rugalmasság, helyes tartás, kultúrált mozgáskészség
- Szívesen hallgat zenét
- Felismeri néhány hangszer hangját
- Ismeri a népszokásokhoz kapcsolódó dalokat, játékokat

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYE BÖLCSŐDÉSKOR VÉGÉRE

- A szívesen hallgatnak dalokat, dúdolgatókat
- Szívesen játszanak egyszerű énekes játékokat
- Megjegyzik az énekek, mondókák szövegét (rövid terjedelmű)

SZLOVÁK NYELVI NEVELÉS

Cél:

- a szlovák énekes játékok, szlovák mondókák, zenei élmények, tánckultúra megismertetése.

A szlovák zenei anyag bő választékot ad, arra hogy abból tudatos, tervező munkával a megfelelőt kiválasszuk. A szlovák nyelv sajátosságából fakad, hogy a mondókák és dalok ritmikusak, dallamosak. Ezért elsajátításuk nem jelent nehézséget a gyerekek részére, azokat bármikor mondogatják, énekelgetik.

Az életkori sajátosságokat figyelembe véve tervezzük meg a magyar nyelvű tevékenységekkel párhuzamosan a szlovák anyagot. A zenei anyagok tanításának aránya, mennyisége megfelel a gyerekek egyéni nyelvi fejlettségének.

A szlovák nyelven megszólaló óvónői ének a gyerekekben erősíti a szlovák nyelv iránti érdeklődést.

A szlovák eredetű táncok megjelennek az óvodában dolgozó felnőttek táncában, melyet jeles ünnepekkor közvetítünk a gyerekek felé. Ugyanakkor egyes táncos mozdulatok, elemek megjelennek a mindennapjainkban is, az életkori sajátosságoknak megfelelően.

A tevékenységek szerveződhetnek kötetlen és kötött formában. Az óvónő kis csoportokban is kezdeményezheti a szlovák nyelven az éneklést, mondókázást, hiszen ezek elsajátítása igen összetett. Szükséges a szlovák nyelvi szöveg kiejtésének gyakorlása, helyes kiejtése és természetesen a dallam megérezése. Mindezeket nem választjuk szét, ezért fontos a többszöri ismétlésük. A kötött szervezések az énekes játékok megismerésére szerveződnek.

FELADATOK

- A gyermekek éneklési készségének fejlesztése, ritmus és hallásfejlesztése a szlovák nyelvi zenei anyag igényes bemutatásával
- Az összetartozás érzésének erősítése a szlovák nyelvi kultúra kincsének ápolásával
- Az óvónő pontos, tiszta szövegejtése segítse a gyerekek szlovák nyelvi ismereteit
- A szlovák tánc jellegzetességeinek megjelenítésével a gyerekek mozgás ismereteinek bővítése

5.4. RAJZOLÁS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

A vizuális nevelés önmagában is összetett, sokszínű nevelési terület. Magába foglalja a rajzolást, festést, mintázást, építést, képalakítást, kézimunkát, a műalkotásokkal való ismerkedést.

A vizuális nevelés a gyermekeket egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően képi-plasztikai képesség birtokába juttatja. A két éves gyermekek ismerkednek a számukra biztonságosan használható ábrázoló eszközökkel.

Cél:

- a gyerekekben formálódjanak a vizuális alkotáshoz, a befogadáshoz szükséges készségek. Alapozódják a művészeti látás képessége. Az ábrázoló kedv fokozása az eszközök biztosításával minden gyermek számára.

A rajzolás, mintázás, kézimunka szervezése

Az alkotótevékenységhez méretbe, minőségben megfelelő eszközök szükségesek. Az eszközök kiválasztásában a praktikum, a célszerűség és az esztétikum dominál. A nyugodt vizuális alkotáshoz megfelelő hely szükséges. A használatos anyagok és eszközök tárolásához minden teremben megtalálható egy polc illetve kézműves sarok, mely a hagyományos eszközökön kívül más eszközök is tárolhatók, melyekkel időszakosan tevékenykedhetnek a gyerekek.

A természeti anyagok jó minőségű és a munkához használhatóak legyenek esztétikailag is. Így megvalósítjuk, hogy a gyerekek is vigyázzanak az eszközökre. A hátrányos helyzetű gyermekek az eszközök sokféleségével találkoznak az óvodában, amivel esetleg otthon nem. Fontos, hogy megtanulják azok pontos használatát, alkalmazás módját. Majd ezután fejleszthető a vizualitásuk.

A vizuális tevékenységeket kötetlen formában szervezzük a mindennapi játékba integrálódik. A vizuális tevékenységet már érkezéskor választhatja a gyermek. Ugyanakkor a hét egy napján tudatos irányítással is szervezünk vizuális tevékenységet. Figyelmet fordítunk a jó szervezésre, az eszközök pontos teljes előkészítésére. Az eszközök esztétikus elhelyezésére ügyelünk, munka közben szükség szerint rendet teszünk.

Az írásos tervekben megjelenik a különböző technikák tervezése. A két éves gyermekek spontán ábrázoló tevékenysége kapcsán az ábrázolás iránti igény felkeltése. A megfelelő biztonságos eszközök használata elsődleges.

A vizuális nevelés anyaga

A gyermek alkotó kedvét, vágyát nem lehet egy nap szűk intervallumába beszorítani. A hét minden napján lehetőség van valamilyen ábrázoló tevékenység végzésére. Egy napon belül többször előveheti a gyermek a megkezdett munkáját és folytathatja.

A gyerekeknek technikákat tanítunk, időnkénti téma megjelöléssel.

Az óvodában használt és ismert tevékenységformák a hagyományőrző díszítő művészet technikáival bővülnek.

A természet és természetes anyagok sokrétű lehetőséget nyújtanak a manuális tevékenységek gyakorlására.

Az óvodába kerülő gyermek érdeklődésének megfelelően választhat a rendelkezésre álló anyagok, eszközök közül. Az óvónő tervezésében jelen van a képalakító tevékenységeknek technikájának, eszközeinek terve. A képalakítás megjelenik festéssel, zsírkrétával, ragasztással, agyagba, homokba karcolással.

Az életkor szerinti tartalmak egyre bővülnek és a spontaneitástól eljut a szándékosság jellemzéséig, végül a kompozícióig.

Vizuális percepció

- Alak, háttér: keresztezett vonalak felismerése, ezek differenciálása, alak és háttér csere
- Alakállandóság: formaállandóság, geometriai formák különböző méreteinek összehasonlítása
- Térbeli helyzet: tárgyak szemléltetőhöz viszonyított kapcsolatának felismerése, figurák fordítása, tárgyak egymáshoz viszonyított helyzete
- Térbeli viszonylagosság: két tárgy helyzetének megnevezése, részek összeillesztése

Vizuális nyelv

- Képalakítás a vizuális elemek használatával / vonal, folt, forma, színek /
- Képfelület kitöltése
- Vizuális elemek egymáshoz való viszonyának megfigyelése, rendezése / soralkotás, hasonlóság, ritmus /

Kifejezés

- Táj, terek viszonyainak megfigyelése, ábrázolása
- Egyszerű természeti formák megfigyelése, ábrázolása
- Képalakítás saját élmények, emlékezet után
- Képző és népművészeti alkotások
- Technikák megismerése / rajzolás, festés, papírragasztás, mintázás, hajtogatás

Vizuális kommunikáció

- Színek keverése
- A mindennapokban használt információs jelek megismerése

Tárgy és környezetkultúra

- Tárgy alkotás szabadon
- Térrendezés, konstruálás
- Mintázás, anyag alakítások / gyurma, agyag, textil, doboz, papír, gyöngy, kavics, természetes anyagok

Tárgyi feltételek biztosítása:

Eszközök: színes ceruzák, zsírkréta, vízfesték, ecsetek, tempera, rajzlap, gyurma, sóliszt, ragasztó, szövőkeret, színes fonalak, hurkapálca, termékek, textil, nagyméretű papír felületek, színes rajzlapok

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATA

- Biztosítson minél több eszközt, időt, helyet a vizuális tevékenységek végzéséhez
- A vizuális tevékenykedéssel, anyagokkal, eszközökkel keltse fel a gyerekekben a vizualitás igényét
- Vegye tekintetben az egyes gyerekek közti ábrázolás képességbeli különbséget
- Az óvónő segítse a bizonytalan gyerekeket a képességük szerinti technika, téma, stb, választásában
- Adjon lehetőséget a gyerekeknek arra, hogy minél több élményt átélve megvalósíthassák elképzeléseiket
- Minden gyermek számára elérhető legyenek az eszközök, melyek megfelelő módon, rendeltetésszerűen álljon a gyermekek rendeltetésére
- A gyermekek alkotásait pozitívan értékelje, fogadja el
- Ösztönözze a gyermeket a színek változatos használatára
- Az udvaron lehetőség szerint teremtsen alkalmat az ábrázolásra
- Ügyeljen a megfelelő eszköz használatra
- Minél változatosabb technikákat alkalmazzon
- A csoportszoba, öltöző, mosdó, és folyosó esztétikumának megtartására ügyeljen
- Alakítsa a gyermekekben a környezettudatos szemléletet az eszközök újra felhasználhatóságával

A GONDOZÓNŐ FELADATA

- A gyermekek ábrázolás iránti kedvének felkeltése a megfelelő, biztonságos eszközök biztosításával
- A gyermekek spontán alkotókészségének mélyítése
- Adjon lehetőséget az anyagok tulajdonságainak megismerésére

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYE ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- A képalkotásokban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket
- A gyermekek alkotására jellemző a részletező forma gazdagság, a színek egyéni alkalmazása
- Örül az alkotásnak és a közös kompozíciónak
- Plasztikai munkáik egyéni, részletezőek
- Téralkításban, építésben bátrak, ötletesek, együtt működőek
- Megjelenik a rácsodálkozás élménye, tudnak gyönyörködni
- Ismeri a különböző technikákat, azokat képes alkalmazni
- Ismeri a hat alapszínt, melyeket alkalmaz is
- Megfelelő a finommotorikus képessége, biztos vonalvezetés alakul ki
- Ábrázolása során kitartó, több napon keresztül is képes munkálkodni
- Szereti maga körül a harmóniát, a szépet
- Térlátása korának megfelelő
- Vonalevezetése kialakult

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYE A BÖLCSŐDÉSKOR VÉGÉRE

- Ha van kedvük szívesen rajzoljanak
- Ismerjék az alap ábrázoló eszközök funkcióját
- Használják az ábrázoló eszközöket megfelelően

5.5. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERTETÉSE

A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. Általa a gyerekek az őket körülvevő és a tágabb természeti, társadalmi környezetről, olyan tapasztalatokat szereznek, amelyek az életkoruknak megfelelő, biztonságos eligazodáshoz nélkülözhetetlen. A külső világ, azaz a környezet megismerése iránti vágy a gyermekekben születésétől kezdődik. A gyermeki jellemzők, a rácsodálkozás, az erős közlési vágy, a kommunikációra való nyitottság az érzelmi fogékonyság a természet szépségeire mind kedvez a tevékenységeken keresztül történő tapasztalatszerzésnek.

Cél:

- A természeti és a szűkebb lakókörnyezethez való érzelmi viszonyulás alapozása, az élő és élettelen világ megismerése. Tudatos fenntarthatóságra nevelés elemeinek megjelenítése a gyermekek életkori sajátosságai szerint. A

természetet szerető, védő emberi értékek alakítása, környezettudatos viselkedés magalapozása.

A környezeti tevékenység szervezése

A tevékenységek során a gyerekek tapasztalatokat szereznek a növények, állatok életéről, s az ezekhez kapcsolódó emberi munkálatokról, az idő múlásáról. Ez a tapasztalat évszakonként más és más, de évenként visszatérő.

A munkafolyamatok évszakhoz kötődnek, elsősorban a tevékenységeken keresztül történő tapasztaltszerzést helyezük előtérbe. A gyakorlás módja a szabad, kötetlen játéktevékenység. Kiemeltnek tekintjük, hogy a tervezett témakörök között többnyire olyanok legyenek, melyek helyszínen, természetes környezetben dolgozhatók fel.

Hetente egy környezeti téma megfigyelését tervezzük. A tapasztaltszerzéshez minden gyereknek biztosítunk eszközöket. Az eszköz választás szempontja, hogy minél természetesebb legyen. Az esztétikai, célszerűségi szempontok mellett hatásukat fokozza, hogy a környezetben található. Ezeket a játékban ahogy lehet felhasználjuk.

A környezeti nevelésünkben nagy hangsúlyt helyezünk a projekt módszer alkalmazására. Ebben kihasználjuk a természeti környezet és a helyi lehetőségeket.

A környezeti nevelés anyaga

A környezeti nevelés tartalmát négy egymástól elkülöníthető, de a gyerekek tapasztaltszerzésének irányításában elválaszthatatlan terület biztosítja.

- A társadalmi és természetes környezet megismerése
- Környezetalakítás
- Környezetvédelem
- Környezet formai és mennyiségi viszonyai

Természeti környezet:

- élettelen természet elemei
- az élettelen természet változásai: időjárás, évszakok
- természetvédelmi teendők, tevékenységek évszakok szerint
- élő természet elemei: növények, állatok, tulajdonságai, életmódjuk, környezetük
- az ember testrészei, külső tulajdonságai, érzékszervek

Társadalmi környezet:

- család, a család élete, családtagok, foglalkozások családban, életmód

Óvoda és környezete:

- a felnőttek munkája, a gyerekek tevékenysége
- az óvoda épülete-közintézmények a környéken
- az emberek munkája az egyes munkahelyeken,- foglalkozások, eszközök, felszerelések munkatípus szerint

Tulajdonságok, formák, színek, méretek vizsgálata

Közlekedés:

- a közlekedés eszközei faluban, városban
- a közlekedés szabályai, lehetőségek

KÖRNYEZETALAKÍTÁS

Az óvodai környezet alakítása, óvása folyamatos tevékenység. A felnőttek munkája követésre készíti a gyerekeket. A lehetőségekhez mérten a családok bevonásával tervezünk néhány alkalmat.

Lehetőségek a nap folyamán:

- terem rendezése, ünnepek előtti dekorálás,
- jeles napok előtti készülődés: nagytakarítás, környezet rendbetétele
- természetsarok rendezése, termések, egyéb válogatása

KÖRNYEZETVÉDELEM

A gyermekek érzelmi kötődésen keresztül jutnak el környezetük megbecsüléséhez és védelméhez. A sokrétű tevékenységek során megtapasztalják munkájuk eredményét, környezetre gyakorolt hatását.

Saját környezetünk, természeti adottságaink meghatározzák ezt a tevékenységet. Közvetlen közelünkben folyik a Galga patak, melynek környezetében található természeti értékek jó példát állítanak elénk. A Sinkár tó, mely a falu határában terül el, lehetőséget ad a madárvilág megfigyelésére és a tó vizi világának felfedezésére.

Az óvodát erdő, mező veszi körül néhány percnyi sétára csak és a gyerekek a természetben találják magukat.

A halmozottan hátrányos gyermekek identitás tudatát növelhetjük, hogy közvetlen környezetünk szépségeire felhívjuk a figyelmét, megtapasztalja az állatok jellemzőit, amelyek körülveszik őt. Nagyon fontos, hogy már ebben az életkorban tudatosuljon a környezet védelme, óvása.

Lehetőségek a környezet óvására, védésére:

- a Galga patak folyamatos megfigyelése – élő környezetének változása
- az erdei sétákon a növények védelme

- az óvodai játszótér tisztán tartása
- saját közvetlen környezet rendbetétele
- szelektív hulladékgyűjtés minden csoportban

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATA

- Az óvónő vegye figyelembe a gyerekek természet és társadalmi környezetére vonatkozó meglévő tapasztalatait
- Legyen minta értékrendje a környezethez, természethez fűződő viszonya
- Fejlessze a gondolatok tevékenységgel és szóban történő kifejezés képességét az élővilág sokoldalú megismertetésével
- Erősítse a gyermek szülőföldjéhez való szeretetét a közvetlen környezet szépségének megláttatásával
- Tudatosan törekedjen az óvónő arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyerekek saját természeti és társadalmi környezetükből
- Biztosítsa az óvónő, hogy minden eszköz és lehetőség legyen meg a természetben való ténykedéshez
- Módszereit, eszközeit a gyermek életkori sajátosságaihoz igazítsa: megfigyelés, játékos tevékenységek szenzitív játékok, gondolkodtató kérdések
- Ünnepek és hagyományörzés formájában közvetíti az egyetemes nemzeti kultúra értékeit, hagyományait
- Megláttatja az összefüggéseket az ok-okozati viszonyokat
- Megismerteti a környezetvédelem alapjait: a föld, a levegő, víz, növény és állatvilág szerepe
- Környezetbarát szokások megalapozása : takarékoskodás vízzel, árammal, papírral, illetve hulladék kezelés, szelektálás
- Csoportjában élősarkot alakít ki
- Az udvaron lehetőséget teremt a kert gondozására, rendbe tételére
- A kirándulásokon, sétákon megismerteti a gyermekeket a lakóhely természeti és épített környezetével
- Elemi közlekedési szabályokat gyakoroltat
- Múzeum látogatásokat szervez
- Elősegíti, hogy a gyermek képes legyen az önálló vélemény alkotásra, döntésre , környezet alakítására

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYE AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- A gyerekek tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét az óvoda nevét
- Tudják saját születési helyüket és idejét

- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében
- A gyerekek ismerik a környezetükben levő intézményeket
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat
- Ismerik a környezetük növényeit, s azok gondozását
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartását, ismerik a közlekedési eszközöket
- Szívesen ápolja a növényeket, gondozza az állatokat
- Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megóvásához szükségesek
- Szívesen vesz rész sétán, kiránduláson

A KÜLSŐ VILÁG FORMAI ÉS MENNYISÉGI VISZONYAI

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatokhoz is jut a gyermek. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat, alakul ítéloképessége, fejlődik tér, sík és mennyiségyszemlélete.

A környező valóság fontos jellemzői a formai és mennyiségi viszonyok.

Óvodánkban megjelent az informatikai ismeretszerzés lehetősége. Természetesen meghatározott módon, heti egy alkalommal, spontán szervezett formában.

A matematikai ismeretszerzéshez különböző eszközöket használunk, többnyire a játék elemeit.

Az ismeretszerzés tartalma:

Tárgyak, személyek összehasonlítása

- tárgyak válogatása szabadon, vagy adott szempont szerint
- tárgyak méreteinek összehasonlítása, összemérése, különbségek,- hosszabb-rövidebb-nehezebb-könnyebb, alacsonyabb-rövidebb, keskenyebb-szélesebb, több-kevesebb
- sorbarendezések mennyiségi tulajdonságok szerint: tőszám-sorszám
- sorbarendezés egyéb szempont szerint
- halmazok elelmeinek meg és leszámlálása: több-kevesebb-ugyanannyi
- halmazok keletkeztetése
- soralkotások
- állítások fogalmazása: igaz-hamis
- történetek alkotása képről

Geometriai tulajdonságok megfigyelése

- építés szabadon
- építmények lemásolása

- síkbeli építések, elemek összehasonlítása, válogatás geometriai tulajdonságok alapján

Irányok, arányok megfigyelése

Informatika:

- ismerkedés a számítógéppel és tartozékaival
- ismerkedés a játék programmal
- a program végigvezetése a gépen

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATA

- a játék során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása
- logikai és matematikai szabályjátékok megismertetése, alkalmazása
- matematikai fogalmak, kifejezések, összefüggések megtapasztalása
- a gyermek számára érdekes problémahelyzetek teremtése
- egyértelmű fogalmazás a gyermekek részére
- matematikai játékok kezdeményezése
- egyéni fejlettség, képesség figyelembe vétele
- a gyermeki tevékenység változatos formáinak biztosítása
- matematikai osztályozás, ítéletek, térbeli viszonyok, irányok és helyzetek pontos megnevezése

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYE AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- A gyerekek tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét az óvoda nevét
- Tudják saját születési helyüket és idejét
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében
- A gyerekek ismerik a környezetükben levő intézményeket
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat
- Ismerik a környezetük növényeit, s azok gondozását
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartását, ismerik a közlekedési eszközöket

SZLOVÁK NYELVI NEVELÉS

Cél:

- A közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyerekek ismerkednek a szlovák kultúra hagyományaival, ezáltal alakul a hagyományok iránti tisztelete

A környezeti nevelés számos ismeretet közvetít a gyerekek számára, s ebben lehetőség van arra, hogy a szlovák nyelvi ismereteit mélyítsük. A szlovák nyelvi nevelés tervezett anyaga az évszakok változásaira épül a magyar anyaggal. Fontosnak tarjuk, hogy sok tapasztaláson alapuljon az ismeretszerzés. A gyerekek ismerkednek a népi kultúra elemeivel, hagyományaival, szokásaival. A természeti, társadalmi témakörök feldolgozása módot ad arra, hogy az emberi értékek felértékelődjenek. A múlt idézése kapcsán egyre jobban kialakul a hovatartozás érzése. A természeti megfigyelések alkalmat adnak a szókincs bővítésre, ugyanakkor a természet változásai határozza meg a falu ünnepeit, hagyományait.

A régi idő idézése és a jelen viszonyai nagyon jól elférnek egymás mellett. A gyerekekben kialakul, hogy a gyökerekre szükség van, ápolni és vigyázni kell, hogy érték maradjon.

A szlovák nyelv használata segít ezek átörökítésében, ezért fontos, hogy mindennapjainkban jelen legyen.

FELADATOK

- A jellegzetes tartalmakat biztosítsa az óvónő a környezeti szlovák nyelvi neveléshez
- A gyermekek kommunikációs készségének a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során
- Ügyeljen az óvónő, hogy a témakörökben megjelenő, a gyerekek eligazodásához szükséges ismeretek köre e gyerekek életkorához, egyéni fejlettségéhez tervezett legyen
- Legyen az óvónőnek biztos ismereti a tevékenység végzéséhez

6.AZ ÓVODA - BÖLCSŐDE KAPCSOLATAI

ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE ÉS CSALÁD

Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. A család az első szocializációs színtér, amely hat a gyerekekre. A szülő tud a legtöbbet a gyermekéről, ő ismeri igényeit, szükségleteit. Az óvónőnek van szaktudása, mely alapján hathatós segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. Korrekt, partneri együttműködésünk elengedhetetlen a gyermek harmonikus fejlesztéséhez. A

halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szüleit minél több programba vonjuk be, egyszerű önként vállalt feladatok megszervezésével.

Cél:

- Létrehozni egy olyan emberi kapcsolatrendszert, melyből merít a gyermek, a család, és az óvodai testület. Az óvoda és család egymás iránti tiszteletének, bizalmának erősítése.

A kapcsolattartás formái:

Szülői értekezletek

- *Tájékoztató szülői értekeztet:* új szülők számára, nevelési év kezdete előtt, melyen ismerkednek az óvodai környezettel, az óvoda programjával. Felkészülten és bizalomkeltően csökkentik a szülők aggodását. A gyerekek beszoktatási folyamatát beszéljük meg.
- *Évnyitó :* közös, majd csoportonkénti. Ismerkedés az óvodai szokásrenddel, nevelési célok bemutatása mellett a családdal való együttműködés formáit mutatjuk be.
- *Speciális szülői értekeztet:* segítő szándékkal szerveződik. A szakemberek ismeretnyújtó tájékoztatója / logopédus, gyermekorvos /
- *Egyéni beszélgetés:* a gyermekek egyéni fejlődésének ismertetése a személyiség felmérő lap alapján

Fogadóóra

A kapcsolattartás legszemélyesebb formája. Előre megbeszélte időpontban találkozik az óvónő a szülővel. Fontos a kölcsönös bizalom, nyíltság, hogy a gyermek fejlődését segítsék. A gyermekek fejlesztési lapjának megtekintésére van lehetőség a nevelési évben meghatározott napokon. Különös figyelemmel szervezi az óvónő a hátrányos helyzetű családok bevonását a felmerülő probléma esetén.

Családlátogatás

Egy bővíthető együttműködési forma. Az óvónő a szülőkkel való személyes találkozással képes aktivizálni a családokat. Átlátja a lehetőségeket és pozitív irányban képes hatni. A hátrányos helyzetű gyermek meglátogatása elsődleges szempont az óvónő saját környezetében látja a gyermeket, a család tényleges problémáit.

Egyéb kapcsolattartási formák:

Kirándulások: családokkal közös tájmegismerő kirándulások

Kézműves és játszódélutánok: népi kismesterségek, népi mozgásos játékok köré szervezzük egy nevelési évben többszöri alkalommal

Sport délelőtt: év végén gyermeknap alkalmából szervezzük, melyben mindhárom csoport külön programot szervez és a szülőknek, gyerekeknek lehetőség van ezeken részt venni.

ÓVODA ÉS ISKOLA

A településen levő iskolával a kapcsolattartás folyamatossága nélkülözhetetlen az együttműködéshez. Legfontosabb partnerünk. A kölcsönös intézménylátogatás lehetőséget ad a nevelési céljaink megismerésére.

Cél: nevelési céljaink közelítése

A kapcsolattartás formái:

- Látogatások, tapasztalatcserék, értekezletek, tájékoztatások, közös szakmai továbbképzések, rendezvényeken való részvétel,
- Nagycsoportos óvodások heti egy alkalommal mozgás tevékenység az iskolai tornateremben
- Az iskolai hagyományőrző táncsoporttal közös program, rendezvények szervezése
- Az iskolai zeneiskolások karácsonyi közös részvétele az óvodai karácsonyi ünnepen, hangszeres zene, ének
- Iskolára való felkészítéshez az alsós kollégákkal személyes találkozások, beszélgetések
- Közös átmenetet segítő program kidolgozása, mely az átmeneti nehézségek megoldására irányul

ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE ÉS EGÉSZSÉGÜGYI SZAKEMBEREK

A kapcsolatok a gyerekek egészséges testi és lelki fejlődésének követése, segítése érdekében történnek.

Cél: a szakemberek kölcsönös partneri, bizalmon alapuló kiépítése

A kapcsolattartás formái:

- Gyermekorvos védőméréseket tervez, az esetleges problémákról az óvónőket tájékoztatja
- Védőnő havi rendszerességgel végzi a gyermekek egészségügyi felmérését
- Logopédus heti rendszerességgel foglalkozik a beszédhibás gyerekek fejlesztésében

ÓVODA ÉS LOGOPÉDUS

Az óvodában a gyermekek beszédfejlesztését logopédus látja el. Egyéni beszédfejlesztésre minden héten meghatározott rend szerint kerül sor egyéni formában.

A kapcsolattartás formái:

- Heti egy alkalommal a fejlesztésben résztvevő gyermekekkel
- Az óvodavezetővel az esetenként
- A csoportos óvónőkkel időnként megbeszélés formájában a gyermekek fejlődéséről

ÓVODA ÉS A VALLÁSOKTATÁS

Az óvodában a szülők kérése alapján létrejött a hitoktatások rendje, minden héten egy alkalommal.

A kapcsolattartás formái:

- Heti egy alkalommal a résztvevő gyermekekkel
- Váltott formában a csoportos óvónővel alkalmanként

ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE ÉS A FENNTARTÓ

Az óvoda fenntartását az önkormányzat végzi. A kapcsolattartás leginkább az óvodavezető munkakapcsolatát jelenti. Az intézmény zavartalan működéséhez szükséges személyi és tárgyi erőforrások biztosítására vonatkozik.

A Szlovák Kisebbségi Önkormányzat az óvodában folyó szlovák nyelvi nevelési munkában jelent segítséget, illetve e témában a szükséges döntéseket hozza meg.

ÓVODA ÉS A NEVELÉSI TANÁCSADÓ

A nevelési tanácsadó munkatársai felméréseket végeznek, és segítenek az óvodai fejlesztő munkában.

A kapcsolattartás formái:

- Általában év elején minden nagycsoportos korú gyermekkel
- Az óvoda óvónőivel szükség esetén
- Az óvodavezetővel hivatalos ügyek, kérelmek elintézésében
- Szülőkkel alkalom adtán
- Mérések elvégzése
- Szülőknek tájékoztató előadás, egyéni beszélgetés

ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE ÉS A GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLAT

Az intézmény a szolgálat munkatársával alakít ki naprakész információkra épülő kapcsolatot

A kapcsolattartás formái:

- Az óvoda gyermekvédelmi felelőse aktív kapcsolatot tart fenn a gyermekjóléti szolgálat munkatársával
- Az óvodában felmerülő problémák körülményeinek több szempontú megközelítése
- Eset megbeszélések

7. AZ EGYSÉGES ÓVODA- BÖLCSŐDE GYERMEKVÉDELMI TEVÉKENYSÉGE

Az óvoda gyermekvédelemmel kapcsolatos írásos dokumentuma a Szervezeti és Működési Szabályzatban található. Ebben az elvek és feladatok jelennek meg. Az éves pedagógiai tervben konkrétan az adott évre vonatkozó feladatokat tervezzük.

Cél:

- a hátrányos és veszélyeztetett családok helyzetének javítása a lehetőségekhez mérten. A gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése, gyermeki és emberi jogainak érvényesítése.

Az óvodában egy kolléga tanfolyami képesítéssel rendelkezik, így érdemben képes a gyermekvédelmi munkát segíteni. Szoros kapcsolat van az óvónők között.

Az óvodában a jelenlegi helyzet szerint a családok helyzete romlott az elmúlt évekhez képest. Kritikus helyzet nem fordul elő, de nagy eltérések mutatkoznak egyes családok között.

A családok lehetőségeikhez mérten biztosítják a gyermekeik számára a normális ellátást, az ételmezést, ruháztatást.

A tapasztalat szerint a családok az óvónők felé nyitottak és időnként segítséget is kérnek. Az óvoda felvállalja a közvetítést az egyéb szervek felé.

Az óvodában segítünk ruhagyűjtéssel, kis adományokkal a rászorulókat.

A hátrányos családok helyzetét sokszor fokozza a szülők felelőtlen magatartása, amely az anyagiak hiányában jelentkezik legtöbbször. Fontosnak tartjuk

hangsúlyozni, hogy a gyermek ez esetben nem hibás, tehát számára biztosítani kell a megfelelő ellátást.

FELADATOK

- Segítségadás a hátrányok enyhítésére az óvodai, bölcsődei keretek között
- Az egyéni bánásmód alkalmazásával a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése
- Kölcsönös partner kapcsolat kialakítása a szülőkkel
- A szülők segítése különböző problémák esetén
- Kapcsolattartás a Népjóléti Szolgálattal

A nyilvántartásba vétel szempontjai

A gyermek fejlődését veszélyeztető tényezők

- A gyermek testi fejlődését, egészségét veszélyeztető okok
- Pszichés károsodás
- Tágabb környezet ártalmi
- Súlyos anyagi nehézségekhez kapcsolódó elhanyagoló nevelés
- Elhanyagoló neveléshez kapcsolódó testi-lelki bántalmazás
- Súlyos érzékszervi károsodás illetve betegség

Veszélyeztetett helyzetben élő gyermeknek tekintjük, akit családjában, környezetében ismétlődő fizikai vagy lelki bántalmazás, zaklatás, erőszak, elhanyagolás ér és ezt nem ellensúlyozza semmi.

A legjobb anyagi és kulturális körülmények között élő családban is sérülhetnek mentálisan a családtagok, a gyermek, a megromlott emberi kapcsolatok következtében.

Feltételezzük, hogy minden család közvetít a gyermek számára valamilyen mértékben étéket. A szülőt partnernek tekintjük a nevelésben, akinek igényei és szükségletei vannak. A szülővel szemben nincsenek előítéleteink. Felelősséget érzünk a gyermekkor nyugalmának, derűjének megőrzésében, hiszen a rohamos változások, a modern élet stressz hatásai egyre inkább szükségessé teszik a gyermekek óvását, védelmét.

A megszüntetés feladatai

- A felzárkóztatás megszervezése
- Egyéni tehetséggondozás
- A hátrányok csökkentése érdekében egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése
- Szülők segítése a szülői szerep betöltése érdekében

- A gyermek szociális helyzetének lehetőség szerinti javítása
- Segítő szakemberek igénybevétele a problémák típusának megfelelően
- Együttműködés a társszervekkel, jelzőrendszer működtetése

Intézményen belüli tevékenységek, feladatok

- Óvodai szociális szolgáltatások felkínálása (étkeztetés, segélyjavaslat, stb)
- Logopédiai ellátás
- Egyénre szabott fejlesztési tervek készítése, fejlesztés, a fejlesztés nyomon követése
- Jogi segélyszolgálat
- Szülővel való kapcsolattartás egyéni formái

A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK, SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

Cél:

- Megfelelő minőségű és időtartamú óvodai nevelés biztosítása a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek részére. A gyermekek differenciált fejlesztése egyéni képességei figyelembe vételével. Gyermekközpontú családorientált szemlélet kialakítása.

FELADATOK

- HHH teljes körű beóvodázása
- Egyéni, differenciált készség és képességfejlesztés, egyénre tervezetten
- Hatékony együttműködés kialakítása a szülővel
- Igazolatlan mulasztások minimalizálása
- szülők munkába állását lehetővé tevő nyitva tartás kialakítása

Nevelőtestület együttműködés

- Esetmegbeszélések
- Hospitálások

Személyi feltételek

- Óvodapedagógusok
- Gyermekvédelmi felelős
- Logopédus
- Fejlesztő kolléga
- Dajka
- Gondozónő

Tárgyi feltételek

A tárgyi feltételek biztosítása az eszköznorma előírásai alapján történik:

- egyéni fejlesztéshez szüksége eszközök
- vizuális eszközök
- mozgást segítő eszközök

GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK MÉRÉSE, ÉRTÉKELÉSE

A csoport egészének fejlődése

Cél:

- A csoport szokás-szabályrendszerének megfigyelése, mérése, értékelése, a kapott eredmények alapján tovább fejlesztés.

Az intézményi fejlesztések eredménye viszonyított – az adott időszak külső, belső körülményeinek viszonyítása.

Mérések:

- szociális helyzet
- szociometria
- készség, képességszint mérés csoportos szinten
- tanköteles gyerekek mérése – Differ módszerrel

Az óvodába lépést követően két hónappal, majd azt követően minden év februárban és májusában végezzük a méréseket.

Csoportneveltségi szint mérése, értékelése

A pedagógiai munka tervezése, elemzése, a gyermekek egyéni megfigyelései, az egyénre szabott nevelési, fejlesztési eljárások az intézmény fejlesztési tervében kerül rögzítésre. Év végén összegző értékelést készítenek az óvodapedagógusok. Erre épül a következő év fejlesztési tervezése.

A gyermekek értékelése

Intézményi tervezés – mérés – értékelés

A gyermekek egyéni készség és képességfejlesztése érdekében a minőségfejlesztési rendszerben kidolgozott módszert alkalmazzuk.

A pedagógiai munka tervezése, elemzése, a gyermekek egyéni megfigyelései, az egyénre szabott nevelési – fejlesztési eljárások írásban rögzített dokumentumai jelentik a mérés – értékelés alapjait. Az egyéni fejlesztési tervek a csoportnapló mellékletét képezik.

Az egyéni képességfejlesztés mindenben megvalósul. Minden gyermeket önmagához mérten fejlesztik az óvodapedagógusok. Az adatokat a gyermekről a napközben eltöltött tevékenységek jelentik.

A szülőket rendszeresen tájékoztatjuk az adatokról.

Az egyéni fejlődést tartalmazó dokumentumok:

- egyéni fejlettségmérő lapok
- csoportnapló heti terve

Egyéni fejlettségmérő lapok

A konkrét mérés elvégzéséhez mérési területek kerültek meghatározásra. Az egyes mérési területekhez hat-hat szempont tartozik, melyekhez becslési skálát rendeltünk. Így szinte értékelés is készül az adott területen elért eredményről.

Intézményi mérési, értékelési területek, szempontok

- Egészséges életmód jellemzői
- érzelmi nevelés, szocializáció jellemzői
- Akarati tulajdonságok
- Anyanyelvi fejlettség jellemzői
- Játék
- Mozgás
- Motoros képességek
- Pszichikus funkciók
- Emlékezet, figyelem, gondolkodás

8.A NEVELÉSI PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FELTÉTELEI

Az egységes óvodánkban, bölcsődénkben a nevelés csak a fenntartó által jóváhagyott helyi óvodai nevelési program alapján történhet.

Az intézmény teljes nyitva tartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

A program megvalósítása feltételei:

- A szervezési, működési rend
- Tervezés
- Folyamatos ellenőrzés, értékelés

Szervezési, működési rend

Csoportszervezés

Az óvoda nyitvatartási ideje megfelel a törvényi előírásoknak. Alkalmazkodott a helyi igényeknek a szülők és fenntartó elvárásainak. Az óvoda nyitva: 6.30. – 16.30.
/ napi 10 óra /

Az óvodában három csoport működik. A csoportok szervezése lehet heterogén és részben heterogén. A program végrehajtásának hatékonyságát ez nem befolyásolja. Az egységes óvoda, bölcsőde csoportban azonban törvényi szabályozás feltétele a max. 20 fő gyermek. Ezért válik szükségessé a részben heterogén életkor szerinti csoport elosztás.

Napirend, hetirend

A napirend szervezését az életkori sajátosságok és a szülői igények szerint tesszük. Jellemző, hogy a gyerekeket későn hozzák és viszonylag hamar haza is viszik a szülők.

A napirend fő egységeit azonban végig lehet követni. Egyes tevékenységek időtartama nem rövidül, így a pihenés és levegőzés.

A napirendben vannak aktív időszakok, melyben a gyermek tevékenykedik. A befejezéshez kellő idő áll rendelkezésre.

A napirend, hetirend kialakítása a helyi sajátosságok, alapján történt. A játék tevékenység és a gondozás ami a legtöbb időt öleli fel. A napirend kialakításánál fontos a gyermek biológiai igényeinek rendszeres idejének meghatározása

2, 2,5, 3-4 évesek csoportja

IDŐ	TEVÉKENYSÉG
6.30 – 10.30	Közös gyülekező, játék Csoportonkénti szabad játék, gyerekek fogadása Mindennapos mozgás tevékenység Készülődés reggelihez, reggeli Játék, tervezett tevékenységek
10.30-11.30	Tízórai Levegőzés, udvari tevékenység, mozgás

11.30-12.30	Készülődés ebédhez, ebéd
12.30-14.45	Testápolási teendők végzése, készülődés pihenéshez Pihenés
14.45-16.30	Készülődés uzsonnához, uzsonna Játék, szabadon választható tevékenység, szabad játék

4-5 évesek csoportja

IDŐ	TEVÉKENYSÉG
6.30 – 10.30	Közös gyülekező, játék Csoportonkénti szabad játék, gyerekek fogadása Mindennapos mozgás tevékenység Készülődés tízóraihoz, tízórai Játék, tervezett tevékenységek
10.30-11.45	Levegőzés, udvari tevékenység, mozgás
11.45-12.40	Készülődés ebédhez, ebéd
12.40-14.45	Testápolási teendők végzése, készülődés pihenéshez Pihenés
14.45-16.30	Készülődés uzsonnához, uzsonna Játék, szabadon választható tevékenység, szabad játék

5-6-7 évesek csoportja

IDŐ	TEVÉKENYSÉG
6.30 – 10.45	Közös gyülekező, játék Csoportonkénti szabad játék, gyerekek fogadása Mindennapos mozgás tevékenység Készülődés tízóraihoz, tízórai Játék, tervezett tevékenységek
10.45-12.00	Levegőzés, udvari tevékenység, mozgás
12.00-12.45	Készülődés ebédhez, ebéd
12.45-14.45	Testápolási teendők végzése, készülődés pihenéshez Pihenés
14.45-16.30	Készülődés uzsonnához, uzsonna Játék, szabadon választható tevékenység, szabad játék

Tevékenységi formák szervezése

Az óvodai tevékenységek megszervezésénél biztosítjuk a gyermeki jogokat –vallási, nemzeti, etnikai hovatartozástól függetlenül. Figyelembe vesszük a gyermek aktuális állapotát, szükségleteit, érdeklődését, terhelhetőségét. Mindezek kielégítésére indirekt, a gyermeki aktivitást biztosító módszereket alkalmazunk. A program szerinti nevelési felfogásunkban a játék a kiindulópont. A játékban megvalósíthatók a különböző fejlesztési feladatok, tevékenységek, melyhez keretet a néphagyományok szervezése, ünneplése jelenti.

Az óvoda gyermekeket óvodánkban kötetlen módon tevékenykedtetjük. Az óvodapedagógus tudatosan, tervszerűen biztosítja a fejlődéshez szükséges, differenciált tevékenykedtetés feltételrendszerét. Megkívánja az óvónőtől, hogy folyamatosan képes legyen megújulni, ismereteit bővítse, ismerje a gyermek szükségleteit, fejlettségi szintjét. Nagyfokú tervezést, előre gondolkodást és kreativitást igényel.

A tevékenységek közül a mozgást, a testnevelés foglalkozást szervezzük kötött formában.

Személyi és tárgyi feltételek

Az óvodában a személyi feltételek a törvényi előírások szerint biztosítottak. Eszerint gyermekcsoportonként két okleveles óvónő heti váltásban dolgozik, szám szerint:

- Óvodavezető 1 fő
- Óvodapedagógus 5 fő
- Gondozónő 1 fő
- Dajka 3 fő

A nevelőmunkát az óvoda teljes nyitva tartásában az óvónő végzi. Személye mint a nevelésben. Értékfelfogásunk hat a gyerekekre. Éppen ezért olyan értékeket igyekszünk közvetíteni, mely körülvesz bennünket, saját környezetünk értékeit megtartani.

Ennek nagyon meghatározó motívuma a hely, ahol élünk. A falu értékítéletében nem közömbös ennek megítélése. Emiatt is fontos, hogy következetesek legyünk döntéseinkben, vélemény nyilvánításban. Elsődleges a gyermekek képviselete, a gyermekek érdeke.

A programunk kerete a hagyományápolás, ezért célzottan két kolléga néptánc tanfolyamon vett részt és nemrégiben a egyik megszerezte a szakirányú szakvizsgát is. A halmozott hátrányos gyermekek fejlesztését is végezzük heti, napi rendszerességgel. Egyik kolléga fejlesztő pedagógusi szakvizsgát tett, az egyéni fejlesztéseket ő végzi. A munkáját logopédus szakember segíti.

A gyermekcsoportban foglalkozó óvónői párok jól kiegészítik egymást szakmai és emberi vonásaikban. A gondozónő és az óvónők folyamatosan törekednek a hatékony együttműködésre. A dajkákat a közösségi élet és az egészséges életmód szokásainak végzésébe bevonjuk.

Az óvodában konyha üzemel, melyben egy szakács és élelmezésvezető, kettő konyhai kisegítő dolgozik. A bölcsődei ellátás tekintetében nagyon hasznos a saját főző konyha üzemeltetése. Törekednek az egészséges táplálkozás szokását reform ételekkel, egészséges nyersanyagokkal kiegészíteni.

A dolgozók munkájukat munkaköri leírás alapján végzik.

Tárgyi feltételek

A program tárgyi feltételeit az eltelt időszak alatt folyamatos fejlesztéssel bővítettük. Az óvoda épülete évről-évre kis lépésekben, de szépült, javult.

A további tárgyi eszközök, bútorzat csere a mellékelt eszközjegyzékben tervezett módon megtalálható évekre lebontva. Megvalósítását az önkormányzat és pályázat alapján tervezzük teljesíteni.

Arra törekszünk, hogy az óvoda épülete tükrözze a program sajátosságait, a természetes anyagok, a népi díszítő elemek megjelenítése szemlélteti felfogásunkat. Ezek az anyagok a gyermekekhez közel állnak és esztétikailag is megfelelnek ízlésünknek.

Tervezés

A program sajátossága, hogy a tervezés átgondolt legyen minden tekintetben. A jeles napok évszakonkénti megjelenítése a fő szempont, e köré épül tervezésünk. Az írásos tervezéshez külön naplót fejlesztettünk ki. Ebben a szokásos előírtakon kívül szerepet kap a program sajátosságaira vonatkozó dokumentáció.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Elfogadta

Püspökhatvani Eszterlánc Egységes Óvoda-Bölcsőde nevelőtestülete

Jóváhagyta

Püspökhatvani Eszterlánc Egységes Óvoda-Bölcsőde intézményvezetője

Nyilvánosság biztosítása

Püspökhatvani Eszterlánc Egységes óvoda-Bölcsőde SZMSZ-ben foglaltak szerint

Tájékoztatásul hivatalosan kapják

- Püspökhatvan Község Önkormányzatának Képviselő testülete

MARGETÁN IMRÉNÉ
óvodavezető

A Nevelési program érvényességével,
módosításával, nyilvánosságával
kapcsolatos egyéb intézkedések

A nevelési program érvényessége:

A nevelőtestület határozata alapján: 2015 augusztus 31-ig érvényes

A nevelési program értékelése, felülvizsgálata

- a nevelési programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja
- az óvodapedagógusok minden nevelési év végén értékelést végeznek a programban leírt általános célok és követelmények megvalósulásáról

A nevelési program módosítása

- o bővítés, leépítés
- o szervezeti átalakítás
- o a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt
- o törvényi változások
- o egyéb érdekegyeztetés miatt

Javaslatot tehet:

- az óvodavezető
- a nevelőtestület bármely tagja
- a szülői munkaközösség tagja
- az óvoda fenntartója

A nevelési program módosítását a nevelőtestület fogadja el, és az a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.

A módosított nevelési programot a jóváhagyást követő nevelési év szeptember első napjától kell bevezetni.

A nevelési program nyilvánosságra hozatala:

Az óvoda nevelési programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető. A nevelési program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:

- az óvoda fenntartójánál
- az óvodavezetőnél
- az óvoda irattárban

**A nevelési program végrehajtásához szükséges, a nevelő munkát
segítő
eszközök és felszerelések jegyzéke**

MELLÉKLETEK

Alapító okirat

Eszköz és felszerelés Jegyzék

Jegyzőkönyvek

